

Беларускія Ведамасьці

ВАРШАВА, красавік-травень, 2003 г.

„Гора, што жанчын няма – адны мужчыны. Бульбу ж пасадзіць трэба, акучыць. Варыш і варыш сам кожны дзень. Аладкі няма каму сьпякці. Усё – сам рабі. Гэта ж бабская работа!”

„Ого-го! Ужо 78 год! Таму што я ў радыяцыі жыву. Я не зьяжджаў! Я на сваёй Радзіме памру – ды і ўсё!”

„Тыя людзі, каторыя пазьяжджалі, — яны ўжо паўміралі. Ад нэрвоўсасці, ад расстройтва такога, што егае нарабілася.”

„Нашаму хлопчыку тры гады. Пухліна злаякасная. Яна ў нас не выдаляецца. Зьвязалі з Чарнобылем. Дакуманты ўчора атрымалі.”

„Рэнтген праходзіць – трэба плаціць, свой шпрыц, сваё зельле-вясельле. Усё трэба сваё. Няма свайго, значыць — здыхай у хаце.”

„Гэта трэба ўсімі сіламі прасіць Лукашэнку зрабіць якую аблаву. У нас ваўкоў страх як багата.”

„Кожны год прыяжджаем. Кветкі вязом, пасху вязом, цукеркі вязом, яечкі вязом. Прыбіраем магілкі. Пэўна ж, пачуюць і ўбачаць продкі. Трэба ж іх памінаць, каб і нас паміналі.”

„Мы б даўно паварочаліся, але яны хаты пазабіралі харошыя – паставілі сабе дачы. А мы цяпер сядзімо за столькі кілямэтраў! Мы чатыры гады жылі ў радыяцыі і не памерлі. Мы болей здароўя на перасяленьні страцілі, чым тут, жывучы ў сваіх хатах.”

„Хрыстос уваскрос! (Цяпер жа Вялікдзень.) Пацалавалася з крыжом. І вечная памяць...”

„Я мужа з Магілёву прывезла і пахавала тут. Ён – ліквідатар. Сваю зямлю любіў. У горадзе не хацеў, сярод чужых людзей. Я ведала ягонае жаданьне ляжаць у сваёй зямлі.”

„Я ня мог зьехаць з роднай зямлі.”

„Кароўка, конік ёсьць, куры... Ну, малако крыху... Дапушчальная норма ў бэкерэлях, я ня ведаю дакладна, 125, а ў нас — 160. Крышачку болей. Хто нам лепшае дасьць?”

„Калі б спыталі пра маю заповітную мару, я б хацеў, каб вёска вярнулася назад. Вось і ўсё!”

Катэдральны касьцёл у Менску

БЕЛАРУСКІЯ ГАЛАСЫ ЧАРНОБЫЛЯ

Зона Радыяцыі

Вёска Сабалі. У лесе вясковыя могілкі. Ад драўлянай брамы застаўся толькі адзін слуп, а агароджа павалілася на зямлю і часьцяком – прарасла травой. Могілкі ператварыліся ў сапраўдны лес. Бальшыня крыжоў ці нахілілася да зямлі, ці ўжо ляжыць на ёй.

Але людзі сюды вяртаюцца (хоць вакол радыяцыя), і ня толькі на Радаўніцу, але і заўсёды. Людзі завяшчаюць, каб пасля сьмерці іх пахавалі менавіта на радзіме...

Сёньня ў зоне жыве некалькі дзясяткаў людзей сталага веку. „Пасля аварыі засталіся паміраць у родных хатах”, — кажуць яны. Цяпер самасялаў, якія афіцыйна прапісаныя ў сельскім савеце, раз

на тыдзень наведвае аўталаўка і сябры выбарчых камісіяў, якія падказваюць пэнсіянерам, за каго трэба галасаваць.

Тулгавічы 35 кілёмэтраў ад Хвойнікаў і 10 км ад пачатку зоны. Кідаецца ў вочы, што некалі гэта было вельмі заможнае і вельмі вялікае мястэчка – ажно 500 двароў. Тут самасёламі жывуць 12 чалавек, вядуць натуральную гаспадарку.

„Жыву тут ужо 70 год, — кажа чалавек. — Е торе дзяцей. Часта прыяжджаюць. Як сала е, кабан е, дык едуць. О, толькі давай. Гора, што жанчын няма – адны мужчыны. Бульбу ж пасеяць нада, акучыць. Варыш і варыш сам кожны дзень. Аладкі няма каму сьпякці. Усё – сам рабі. Гэта ж бабская работа!”

Шамянок Іван Іёсіфавіч пераконвае:

— Жыць пака нармальна. Радыяцыя, якая была, я б даўно памёр. А то – не. Паглядзіце на мяне. Колькі мне, скажаце, гадоў?

— 55.

— Ого-го! Ужо 78-ы год! Таму што я ў радыяцыі жыву. Я не зьезджаў! Я на сваёй Радзіме памру – ды і ўсё.

Голас жанчыны:

— Добра няма вялікага тут... Нічым ніхто не дапамагае.

— Вы тут царкву зрабілі?

— Прыязджаюць бацюшкі, ня часта, але прыязджаюць.

— А што ў Бога просіце?

— Здароўя. Тыя людзі, каторыя пазьяжджалі – яны ўжо паўміралі. Ад нэрвовасці, ад расстройства такога, што стае нарабілася.

— Але дык тут жа радыяцыя?

— А дзе яе няма? Вы думаеце ў Менску няма? І ў Менску е!

Улады замоўчваюць, што 2 гады таму ўвесь плутоній—241 расклаўся на яшчэ больш небяспечнае рэчыва. Сапраўдная атрута, якая (у адрозьненне ад іншых радыёнуклідаў) раствараецца ў вадзе, трапіла ў арганізм чалавека і найперш забівае стрававальную сістэму. Паводле прагнозаў, праз колькі год, колькасьць ахвяраў Чарнобылю падвысіцца на 200 тысячаў чалавек.

20 адсоткаў

Навукова-практычны цэнтар дзіцячай анкалёгіі ў пасёлку Бараўляны пад Менскам перапоўнены. Ад цяжкай хваробы тут лекуюцца дзеці з усёй Беларусі, і колькасьць іх павялічваецца. Аднак медыкі вельмі не ахвотна зьвязваюць цяжкае захворваньне з наступствамі аварыі на Чарнобыльскай АЭС. Адчуваюцца „інструкцыі”.

У Навукова-дасьледчым анкалягічным цэнтры для дзяцей аднолькава шмат як немаўлятаў, так і падлеткаў. Хварэюць на рак крыві, костак і ўнутраных органаў. У Беларусі ён адзіны, а таму прыязджаюць сюды адусюль: і з чарнобыльскіх рэгіёнаў, і з так званых „чыстых”. Тым ня менш, усе бацькі малых зьвязваюць захворваньні сваіх дзяцей з наступствамі аварыі ў Чарнобылі. Яны гавораць пра гэта:

Маці: — Мы прыехалі з Горадзенскай вобласці з горада Слоніма. У нас востры лейкоз.

Другая маці: — Лекары нічога ня кажуць, бо самы ня ведаюць дакладнай прычыны. Увогуле, лічаць, што хвароба зьвязаная з аварыяй на ЧАЭС.

Маці: — Мы з Салігорска Менскай вобласці. Нашаму хлопчыку тры гады. Пухліна злаякасная. Яна ў нас не выдалаецца. Зьвязалі з Чарнобылем. Дакуманты ўчора атрымалі.

Пра сувязь хваробы з Чарнобыльскай катастрофай лекары гавораць са значна меншай ахвотай, спасьляючыся на некампэтэнтнасьць альбо на занятасьць. Тым ня менш, і яны мусяць прызнаць, што пасля аварыі колькасьць хворых дзяцей значна ўзрасла, і гэтае павелічэньне доўжыцца й па сёньня. Загадчыца аддзяленьня **Наталія Катанова**: „Калі паводле пляну ў нас павінна быць занята ложкаў 122 штодня, то ў нас атрымліваецца дадатковых ложкаў і раскладанак 162, а бывае й да 170. Гэта сьведчыць пра тое, што Цэнтар перапоўнены.”

Паводле дасьледваньняў незалежных экспэртаў, адмоўны ўплыў радыяцыі на здароўе жыхароў краіны працягваецца. Так палову ад штогадовай колькасьці памерлых складаюць людзі, якія былі хворыя на рак. Гэтулькі ж атрымліваюць інваліднасьць. А колькасьць здаровых дзяцей у Беларусі пасля аварыі на ЧАЭС скарацілася з 85% да 20%.

„Няма свайго — здыхай”

У Чачэрску няма якаснай пітнай вады. Станцыя для вады не пабудаваная. Радыётэлефонаў няма, бо гэта, як сьвярджаюць адмыслоўцы, ня простая тэхнічная праблема. Нават медычнае абслугоўваньне для жыхароў раёну становіцца меней даступным. Вясковая жыхарка **Антаніна Самусева** распавядае: „Рэнтген праходзіць – трэба плаціць, свой шпрыц, сваё зельле-вяселье. Усё трэба сваё. Няма свайго, значыць, здыхай у хаце”.

Па-іншаму адносяцца толькі да **Марыі Кірыленка**, што прыехала ў Чачэрск з Расеі. Яна скардзілася Лукашэнку, што шпіталь патрабуе зь яе як з замежнай грамадзянкі грошы за медычныя паслугі (што, дарэчы, цалкам законна і справядліва). Плату для Кірыленкі адмянілі, а неўзабаве яна атрымала і беларускае грамадзянства.

Бяздомны

У чарнобыльскіх раёнах Гомельскай вобласці вяскоўцы пасья лячэньня вяртаюцца са шпіталёў і не знаходзяць сваіх хатаў. Інвалід другой групы **Анатоль Гарусаў** зь вёскі **Стралічэва Хвойніцкага раёну** працяглы час лячыўся ў шпіталі. Калі ж ён прыехаў назад у вёску і дакльпаў з кульбакаю да сваёй сядзібы пры канцы вуліцы Савецкай, то літаральна здранцвеў: ад хаты засталіся адны руіны.

Жыхарка Стралічэва **Кацярына Дрончанка** распавядае: „Пакуль ён быў у шпіталі, сарвалі спачатку ў хаце падлогу і вокны павыбівалі. Прыехалі, пэўна ж, механізатары ці хто, і разбурылі дом. Пабачылі, што вокан, падлогі няма і, відаць, падумалі, што дом нежылы. Ніхто ж ня ведае, ці яго здалі, адсяляючыся, ці не. Вось яго хтосьці сабе на паліва і разабраў. На дровы разабралі! І саўгас на фарму падаграваць ваду возіць, і людзі разьбіраюць. Грошай жа няма паліва купіць”.

Пасья Чарнобылю многія жыхары пакінулі вёску. А тыя, што засталіся ці прыехалі сюды жыць з розных куткоў былога Савецкага саюзу, сталі разьбіраць кінутыя беларускія хаты на дровы. Гэтым займаецца і саўгас.

Старшыня сельскага савету **Мікалай Кузьменка** імкнецца не заўважаць самаўпраўства прыблудаў. У прыватнасьці, ён заявіў, што савет ня мае ніякага дачыньня да прыватнага домаўладаньня. Інвалід Гарусаў (цяпер ужо бяздомны) падаў заяву ў міліцыю і міліцыя „шукae”.

Ваўкі

14 чалавек за апошні непрацяглы час пацярпелі на Гомельшчыне (у радыяцыйных вёсках) ад нападу шалёных ваўкоў. Двойчы напады здараліся ў вёсках Брагінскага раёну. У канцы траўня шалёны воўк зьнявечыў чатырох жыхароў вёскі **Рудня-Жураўлёва**. Трое пакалечаных шалёным зьверам жанчынаў трапілі ў Брагінскі раённы шпіталь. Пэнсіянерка **Нона Міроненка** кажа: „Здарылася гора. Гэта было ў авед, гадзінаў у 13. Я дома бульбачку насыпала. Расточкі панесла за хлёр. Высыпала, галаву падняла, а воўк скочыў на мяне і адразу – за твар. Я нават ня бачыла, калі ён бег. Я крыкнула: „Ой, Божа, што такое?!” Воўк за руку, паваліў мяне. Я стала крычаць. Ён ухаліў мяне за нагу. Ці ён вядра спужаўся, але мяне кінуў і пабег. Я дамоў дапаўзла, дачцы патэлефанавала. Яны выклікалі „хуткую”. На вуліцу выйшла, а там яшчэ дзьве жанчыны акрываўленыя, воўкам парванья”. Перабінтаваная жанчына, сядзіць на бальнічным ложку і бядуе: „Гэта трэба ўсімі сіламі прасіць Лукашэнку зрабіць якую аблаву. У нас ваўкоў страх як багата”.

Радаўніца

Дзясяткі вёсак, забруджаных радыяцыйй пасля Чарнобылю, пакінутыя людзьмі на Гомельшчыне. Але з прыходам Радаўніцы яны ажываюць. Сюды прыязджаюць перасяленцы, каб на пагостах пакланіцца продкам, пагутарыць з аднавяскоўцамі, раскіданымі па ўсёй краіне.

Вёскі **Ліна** Буда-Кашалёўскага раёну па сутнасьці няма. Яе на пачатку 1990-х гадоў з прычыны высокай радыяцыі закапалі ў зямлю. Засталіся тут толькі могілкі ды хата адзінага гаспадара – **Алега Досава** і **Ягоняй жонкі**. Раней ўлады Алега проста выпіхвалі зь вёскі, штрафавалі, а цяпер – махнулі рукой.

На могілках ня меней як паўсотні лодзей – і старых, і маладзейшых, і нават дзяцей. Усе яны разам прыбіраюць магілы, ставяць ля крыжоў і помнікаў на сподачках розны пачастунак.

„Мяне завуць *Ганна Карчэўская*, — кажа жанчына. — Кожны год прыяжджаем. Кветкі вязом, пасху вязом, цукеркі вязом, яечкі вязом. Прыбіраем магілкі. Пэўна ж, пачуюць і ўбачаць продкі. Трэба ж іх памянаць, каб і нас памяналі. Гэта ж ад нашых йшчэ продкаў — нада іх успамянаць, каб і нас успамяналі. Мы ж туды хутка пойдзем таксама”.

Яшчэ адна перасяленка, *Любоў Ермакова*, лічыць, што людзі дарма пакінулі сваю вёску: „Мы б даўно паварочаліся, але **яны** хаты пазабіралі харошыя — паставілі сабе дачы. А мы цяпер сядзімо за столькі кілямэтраў! Мы чатыры гады жылі ў радыяцый і не памерлі. Мы болей здароўя на перасяленні страцілі, чым тут, жывучы ў сваіх хагах”.

У *Вольгі Пракапенкі* свой рытуал сустрэчы з памерлымі роднымі. Яна прышла і сказала: „Хрыстос Уваскрос!”, — (цяпер жа Вялікдзень), пацалавалася з крыжам. — І вечная памяць...”

Нягледзячы на тое, што вёскі няма, сюды па-ранейшаму прывозяць хаваць памерлых людзей.

У *Клаўдзіі Масьлёнчанкі* пахаваны муж. „Я мужа з Магілёву прывезла, — кажа яна, — і пахавала тут. Ён — ліквідатар. Сваю зямлю любіў. У горадзе не хацеў, сярод чужых людзей. Я ведала ягонае жаданьне ляжаць у сваёй зямлі. Ён — механізатар, араў гэтыя землі. Тут і пахаваны”.

Адзіны жыхар у адзінай хаце, што засталася ад вёскі, *Алег Досаў* кажа: „Я ня змог зехаць з роднай зямлі. У жонкі маёй у горадзе была аднапакаёўка. Калі высялялі, абяцалі: „Прапісвайся да жонкі і, як высяленец, атрымаеш большую кватэру”. Я прапісаўся. Але мне сказалі: „Ты — працадольны. На пэнсію табе рана. Ільготаў табе ніякіх няма”. Ну раз няма, я сюды вярнуўся назад — і нікуды мы больш не паехалі. Займаюся сельскай гаспадаркай. Вёску выселілі, але наўкола аруць і сеюць. Ужо няма радыяцыі. Фэрму забралі, школу забралі. Пліты перавезлі на бройлерную птушкафабрыку. Ужо няма радыяцыі. Кароўка, конік ёсьць, куры... Ну, малако крыху... Дапушчальная норма ў бокэрэлях, я ня ведаю дакладна, 125, а ў нас — 160. Крышачку болей. Хто нам лепшае дасць?.. У нас поўная аўтаномія, толькі хлеб не пчэжм. Двух кабанчыкаў нават на Цэнтральны рынак завозілі. Ніжэй нормы радыяцыя ў мясе паказала. Кажуць, што ялавічына не праходзіць. Мы яе не вазілі. Здавалі цялят”.

У вольны ад гаспадаркі час Алег займаецца паляваньнем, ловіць рыбу ў ліпаўскай рэчцы, глядзіць тэлевізар, калі ёсьць бензін для працы прыдбанага электрагенэратара. А яшчэ — ратуе курэй і гусей ад лісаў ды ваўкоў.

„Калі б спыталі пра маю запаветную мару, я б хацеў бы, каб вёска вярнулася назад. Вось і ўсё!” — кажа Алег.

(Паводле радзё і матэрыялаў К. Яноўскага, Г. Абакунчык, Я. Маёрчыка)

СТВАРАЛЬНІКІ І ВАНДАЛЫ

(Хроніка траўня)

19 красавіка сябры *Кансэрватыўна-Хрысьціянскай Партыі – БНФ* правялі ў Курапатах першую сёлета грамадскую талачку, прыбіралі тэрыторыю Народнага Мэмарыялу, папраўлялі крыжы, пашкоджаныя вандаламі.

3-га траўня сябры *Кансэрватыўна-Хрысьціянскай Партыі – БНФ* прыйшлі ў Курапаты на традыцыйную штосуботнюю грамадскую талачку. Людзі прыбіралі тэрыторыю Народнага Мэмарыялу ад сухіх галін і сьмецьця, папраўлялі пашкоджаныя вандаламі крыжы. Усе заўважылі, што ўлады пачалі новы наступ на Курапаты з мэтай зьнішчэньня магілы і памяць. З боку сталіцы разгортваецца будаўніцтва сатанінскага „горада соннца” з катэджамі, гаражамі і забаўляльнымі ўстановамі. А з боку вёскі *Цна* ўлады пачалі сьпілоўваць сосны, што растуць на магілах ахвяраў, з мэтай пашырэння бэтоннай дарогі. Актывізаваўся так званы „камітэт абароны Курапатаў”, што дзейнічае пад кіраўніцтвам спэцслужбаў (Жыхар, Арэшка ды інш.), які пачаў знаёмую ўсім псэўдадзейнасць па арганізацыі „дыялёгаў” і „круглых сталоў” з уладамі на фоне зьнішчэньня магілаў тымі ж уладамі. Над Народным Мэмарыялам зноў навісла небясьпека разбурэння.

14 траўня сябры *Кансэрватыўна-Хрысьціянскай Партыі – БНФ*, прыйшоўшы на талачку ў Курапаты, знайшлі наступствы новага акту вандалізму

на тэрыторыі Народнага Мэмарыялу. Уначы вандаламі былі зьнішчаны 10 крыжоў на магілах ахвяраў і моцна пашкоджаны (зьбіта верхняя пліта) ватыўны помнік *Ад Народу Злучаных Штатаў Амэрыкі*. Сябры Фронту неаднаразова зьвярталіся ў міліцыю. Летась па ініцыятыве фронтаўцаў была ўзбуджана крмінальная справа па актах вандалізму ў Курапатах. Але ўлады не зрабілі нічога, каб абараніць нацыянальную сьвятыню. На Радаўніцу, 6 траўня, сябры Фронту, працуючы на талачку, заўважылі прысутнасць міліцыі на тэрыторыі Народнага Мэмарыялу: патрулі шпачыравалі па Крыжовай алеі, міліцыянты ва ўніформе і цывільным сядзелі ў машынах і на лаве перад крыжамі. Але прадстаўнікі ўладаў не заўважалі групы варвараў, якія блюзьнерылі на магілах ахвяраў, пілі гарэлку, ладзілі пікнікі, сьпявалі расейскую папсу. Варвараў выдалялі з тэрыторыі сьвятыні сябры Партыі БНФ. Міліцыя, як можна меркаваць, мела іншы загад: не дапусьціць „несанкцыянаваных мітынгаў і шэсьцяў” – звычайныя страхі антынароднай улады, звычайныя дзеянні сілавых структураў, якія служаць не народу, а рэжыму. І вось чарговы акт вандалізму, які працягвае бясконцы шэраг злачынстваў супраць мэмарыяльнай сьвятыні і народнай памяці.

17 і 24 траўня традыцыйныя грамадзкія талокі ў Курапатах, арганізаваныя фронтаўцамі *Кансэрватыўна-Хрысьціянскай Партыі – БНФ*.

25 траўня а 9⁰⁰ сябры *Кансэрватыўна-Хрысьціянскай Партыі – БНФ*, што прыйшлі ў Курапаты, ўбачылі руіны Мэмарыяльнага знака *Ад Народу Злучаных Штатаў Амэрыкі*. Уначы вандалы зноў разбурылі толькі нядаўна адноўлены манумэнт – дар амэрыканскага народу. Гэта ёсьць чарговая правакацыя з боку асобаў, якія ведаюць пра сваю беспакаранасць. Мясяцовыя ўлады, міліцыя нічога ня робяць дзеля абароны Нацыянальнага Мэмарыялу ахвяраў расейска-бальшавіцкага рэжыму.

31 траўня ў *Курапатах* адбылася традыцыйная штосуботняя грамадзкая талачка. Больш за 30 сяброў *Кансэрватыўна-Хрысьціянскай Партыі – БНФ* працавалі на тэрыторыі *Народнага Мэмарыялу*, усталявалі 19 вялікіх крыжоў.

(Прэс-служба Кансэрватыўна-Хрысьціянскай Партыі – БНФ. Валеры БУЙВАЛ)

РЭЖЫМ ЛУКАШЭНКІ ЗНОЎ СПРАБУЕ ЗЬНІШЧЫЦЬ КУРАПАТЫ

Мы назіраем чарговую спробу пазбавіць наш народ памяці. У сьвятых для беларусаў месцы – Курапатах – распачаўся чарговы шалёны наступ на магілы, дзе пахаваны больш за 250 тысячаў ахвяраў расейскага тэрору. Улады зноў высякаюць лес, пашыраюць бэтонную дарогу на тэрыторыі пахаваньняў з боку вёскі *Цна*, будуюць каля Курапатаў Народнага Мэмарыялу вялізны комплекс пад цынічнай назвай „Солнечный город” – катэджы, забаўляльныя ўстановы, супермаркеты. Гэтыя працы вядуцца з парушэньнем усіх дзёючых заканадаўчых актаў, насуперак здароваму сэнсу і чалавечай маралі.

Тысячы нявінных людзей былі забітыя ў Курапатах расейска-бальшавіцкімі акупантамі ў 1937-41 гг. Доўгія гады значынныя ўлады хавалі ад грамадства праўду аб курапатаўскай трагедыі. У шасьцідзсятыя гады яны пабудавалі праз курапатаўскія магілы аўтадарогу, вывозячы ў невядомым накірунку поўныя грузавікі касцей. Але ў канцы 1980-х гадоў намаганьнямі Язона Пазьняка і іншых людзей праўда пра Курапаты стала вядомай ўсяму сьвету. Менавіта ў Курапатах у кастрычніку 1988 г. адбылося першае масавае выступленьне беларусаў супраць расейскай акупацыі. Акупацыйныя ўлады кінулі тады на людзей аддзельныя міліцыі і войска, але шырокі грамадзкі рух за вызваленьне Айчыны ўжо было немагчыма спыніць. Пад націскам *Апазыцыі Беларускага Народнага Фронту* Вярхоўны Савет 12-га скліканьня вымушаны быў прыняць рашэньне аб стварэньні ў Курапатах мэмарыялу, але гэтае рашэньне не было выканана.

З прыходам да ўлады Лукашэнкі пачаўся больш жорсткі і цынічны наступ на Курапаты, мэтай якога — зьнішчэньне Курапатаўскай сьвятыні. Чаму з такой упартасьцю ўлады імкнуцца зьнішчыць сьвятую месца? Справа ў тым, што ні рэжым Лукашэнкі, ні ягоныя папярэднікі не прадстаўляюць беларускую

ўладу. Яны былі і ёсць часткаю расейскай імперскай машыны, а сутнасць гэтай імперыі не змянялася з часоў яе заснавання – захопліваць, рабаваць і нішчыць.

Расейскія гэбісты разумеюць, што пакуль Курапаты існуюць, людзі будуць памятаць пра беды і пакуты, якія прынес на нашу зямлю расейскі імперыялізм, будуць разумець, колькі няшчасыяў ён зможа яшчэ прынесці, калі Расея зноў захопіць нашу краіну і Беларусь страціць сваю незалежнасць. Менавіта цяпер па загаду маскоўскіх гаспадароў Лукашэнка рыхтуе рэфэрэндум аб здачы нашай незалежнасці. Для лукашэнкаўскага рэжыму і маскоўскіх каляніялістаў знішчэнне Курапатаў – гэта магчымасць згуртаваць усе антыбеларускія сілы напярэдадні рэфэрэндуму, а таксама сьцерці з народнай памяці месца і факт расейскага злачынства.

Антынародны рэжым мабілізуваў свае „грамадзкія арганізацыі”, утвораныя і кіруемыя спэцслужбамі („камітэт па ўратаваньню Курапатаў”, „камітэт міру”), шэраг журналістаў і сродкаў масавай інфармацыі з мэтай увядзеньня ў зман грамадства і дзеля хлусьлівага інфармацыйнага забесьпячэння працэсу знішчэння Курапатаў. Гэтыя „камітэты” праводзяць „круглыя сталы” ды дыскусіі з прадстаўнікамі ўладаў, якія зьяўляюцца палітычнымі нашчадкамі тых забойцаў, якія расстрэльвалі беларусаў у Курапатах. Але людзі ўжо ня вераць фальсіфікатарам.

Сябры Кансэрватыўна-Хрысьціянскай Партыі – БНФ абаранілі Курапацкую сьвятыню ад варварскага наступу ў 2001-2002 гг. Мы разам з людзьмі з усёе Беларусі і з-за яе межаў паставілі на магілах ахвяраў сьцігі крыжоў, ствараючы Народны Мэмарыял. Памяць пра пакутнікаў Беларусі будзе жыць вечна.

10 траўня 2003 г.

*Соём Кансэрватыўна-Хрысьціянскай
Партыі – БНФ*

ПАЛІТЫЧНАЕ ЖЫЦЦЦЁ

Аб становішчы і задачах

*(Фрагмэнты выступу на сакавіцкім Соёме Беларускага
Народнага Фронту „Адраджэньне” і Кансэрватыўна-
Хрысьціянскай Партыі – БНФ)*

Цяпер нашай галоўнай задачай і галоўнай мэтай беларускага грамадства зьяўляецца недапушчэнне рэфэрэндуму аб анэксіі, які рыхтуе правесці на Беларусі пціцнская Масква.

Вельмі істотна, каб не дапусьціць да рэфэрэндума. Бо акупанты ня будуць ні з кім і ні з чым лічыцца, паколькі цана гэтай афэры — забор Беларусі бяз зброі.

Калі ж Крэмль усё ж такі змусіць праводзіць рэфэрэндум, то эфэктыўна прадухіліць яго фальсіфікацыю можна будзе толькі пры данамозе татальнага і глыбокага байкоту, пры цалкавітым кантролі дзейнасьці выбарчых камісіяў.

І тут найбольш дрэннай перашкодай можа стацца вікаўская псэўдаапазыцыя. Трэба мець гэта на ўвазе.

Цяпер (асабліва пасля апошніх вулічных правакацыяў так званай „апазыцыі”) вельмі наглядна відаць, як ГБ хоча адыгрываць актыўную ролю ў „дэмакратыі”, падбірае яе пад сябе і вядзе людзей у сыляпы завулак.

У кантэксце існуючай цяпер антыбеларускай дыктатуры на Беларусі ажыццэўлена клясычная мэта спэцслужбаў рэжыму: створана так званая „апазыцыя”, шчыльна кантралюемая праз КГБ на ўзроўні партыйнага кіраўніцтва і агентуры.

Адначасна фактам ёсць тое, што спэцслужбамі створаны свае „апазыцыйныя” сродкі масавай інфармацыі і ўстаноўлены кантроль над існуючымі так званымі „незалежнымі”.

Сумяшчэнне кантролю над гэтымі двума галінамі ў агульнай антыбеларускай працы дало магчымасць спэцслужбам (і іхным заходнім памагатым) стварыць ілюзорную праўдападобную сітуацыю падмены рэальнасьці, увесці ў палітычны ўжытак элемент імітацыі і палітычнай гульні, мэтай якой — сыцягнуць актыўнасьць грамадства на сябе і маніпуляваць ім, дзе галоўным ёсць імкненьне затушаваць сутнасць канфлікту на Беларусі паміж заборчай імперскай палітыкай Расеі і супраціўленьнем

вольнай Беларусі. Галоўнай задачай ставіцца — барацьба з Лукашэнкам (псэўдабарацьба).

Такая дзейнасьць спэцслужбаў ва ўмовах антынароднай дыктатуры заўсёды можа мець вынікі. Для гэтага створаны ўмовы.

Тым часам мы павінны бачыць, што ўдаецца нашым непрыяцелям, а што не (і чаму „так”, і чаму „не”). Мы мусім аналізаваць гэтыя маніпуляцыі і супроцьстаўляць свае адпаведныя дзеянні на падставе неабходнасьці. (Успомнім, што каб запабегчы стварэнню Беларускага Народнага Фронту, бюро ЦК КПБ яшчэ ў пачатку жніўня 1988 года прыняло рашэньне аб стварэнні свайго „народнага фронту”, утварыць і ўзначаліць які было даручана члену ЦК КПБ **Пятру Краўчанку**. Такія ў іх былі пляны, якія, дзякуй Богу, праваліліся. Гэта стыль працы.)

Для краткасці пералічу па пунктах, чаго дамагліся ўжо непрыяцелі Адраджэньня.

1. Раскалолі Беларускі Народны Фронт, і гэтым фармальна падважылі ўнівэрсальнасьць Беларускага Вызвольнага Руху, затармазілі палітычнае аб’яднаньне беларусаў у змаганьні супраць імперскай палітыкі Расеі (якое ўключае ў сябе і змаганьне супраць антыбеларускага рэжыму).

2. Стварылі кіруемую псэўдаапазыцыю на прынцыпах псэўдадэмакратыі (лібэралізму). (Насуперак Фронту, які аб’яднаў беларусаў на дэмакратычнай нацыянальнай ідэі і дамогся на гэтай ідэі незалежнасьці Беларусі і дэмакратычных зьменаў у грамадстве.)

3. Развалілі і дыскрэдытавалі прагэснае вулічнае змаганьне, мітынгі і дэманстрацыі (літаральна — завялі ў балота).

4. Развалілі беларускі моладзёвы рух па той жа схеме — стварэннем псэўдаарганізацыяў („Зубр”, „Край” і г.д.). Асноўныя задачы: адцягнуць моладзь ад Беларускага Адраджэньня, накінуць эклектычныя мэты, увесці ў дзейнасьць элемент штучнай рызыкi, штучнай рамантыкі і гульні, дзеля ўцягненьня ў псэўдадзейнасьць. І над усім гэтым — нахабная вярбоўка моладзі ў агентурную працу. (Прыкладаў дастаткова: вярбоўка кіраўніцтва і сяброў „Краю”, потым перакідка агентаў у эміграцыю за мяжу, вярбоўка моладзі ў „Зубры”, выпадкі самазабойства юнакоў, настрашаных гэбістамі пры вярбоўцы, уцёкі зь Беларусі ад агентуры і г.д.)

Зьявртаю ўвагу, што маштабы гэтай разбуральнай працы вельмі вялікія. Нават нядобрай памяці „белае брацтва” было створана падпалкоўнікам КГБ Крываноговым. Ня кажам ужо пра многія „апазыцыйныя” арганізацыі. Мы трацім шмат моладзі, якая можа ўжо ніколі не вярнуцца да Беларусі.

5. Увялі ў правіла правакацыйнага вулічнага акцыі напярэдадні вялікіх нацыянальных сьвятаў, юбілейных угодкаў і беларускіх трагедыяў з мэтай адцягненьня ўвагі людзей ад нацыянальных аб’яднаўчых сымвалаў і датаў і з мэтай перацягненьня ўвагі на сябе, з мэтай ськіраваньня інтарэсаў людзей на бочныя пытаньні і ў тупіковы шлях.

З гэтай жа мэтай арганізуецца штучны прапагандысцкі шум вакол арыштаваных на 10-15 сутак правакатараў з выкарыстаньнем кантралюемага друку, радыё і агентуры.

6. Намэнклятурнай „апазыцыі” ўдалося стварыць вакол сябе палітычнае балота, сыцягнуць на сябе штучную інфармацыйную ўвагу і стварыць уражаньне сярод часткі людзей, што гэтакія і ёсць цяпер беларуская апазыцыя.

З гэтага вынікае некалькі высноваў. Мы не павінны мець ніякіх ілюзіяў адносна падрыўной ролі так званай „апазыцыі” ў нашым змаганьні за свабоду і незалежнасьць Беларусі з антыбеларускім рэжымам і расейскім заборам. (Мы ўбачым яшчэ ня раз іхныя чарговыя імкненьні і ваяжы ў Маскву да Крамля.)

З другога боку, ня трэба перабольшваць аб’ём і значэньне таго палітычнага балота, якое стварылі ў Беларусі. Як толькі знікне ягонае фінансаваньне і „грантаваньне”, знікне і балотная палітыка, і балотныя палітыкі. Мы ведаем, у чым ёсць сіла змаганьня і на чым трымаецца палітычны рух.

Мы павінны мацней урухоміць элементы нашай фронтаўскай палітыкі, якія якраз ужо цяпер даюць вынікі (хоць і накіраваныя ў будучыню).

Гэта, перш за ўсё:

— беларуская палітасьветніцкая праца ў рэчышчы праграмы *Беларуская Салідарнасьць* (розныя формы);

— падтрымка ідэі стварэння Камітэтаў Абароны ад расейскай агрэсіі;

— пашырэнне вытворчасці малага друку;

— падтрымка (дзеяннем) актуальных агульнанацыянальных праблемаў, якія канкрэтна закранаюць кожнага беларуса (такія зьявы ёсць, асабліва маёмаснага кшталту);

— стварэнне праграмаў палітычнай канцэпцыі перамены становішча ў Беларусі;

— канцэнтрацыя на беларускай нацыянальнай ідэі і на нацыянальных інтарэсах.

Апошняя пазыцыя — галоўная, бо толькі яна можа паспрыць палітычнаму аб'яднанню і змагарнаму ўздыму беларускага грамадства.

Усе гэтыя палажэнні нам трэба як найбольш канкрэтызаваць у рэальным выяўленьні.

У заключэнне хачу нагадаць пра вайну. Ня выключана, што ў суботу, калі будзе адбывацца Сойм, вайна на Блізкім Усходзе ўжо будзе пачаўшыся. Нагадаю, што калі вайна, то ўжо не дыскутуюць. Калі мы будзем змушаны рабіць выбар, то пра нашу пазыцыю я ўжо пісаў на папярэдні Сойм. Мы падтрымаем Амерыку, ня глядзячы ні на што. Гэтая краіна — гарант нашай незалежнасці.

Зянон ПАЗЬНЯК

**Старшыня Беларускага Народнага Фронта „Адраджэньне”
і Кансэрватыўна-Хрысціянскай Партыі — БНФ**

19 сакавіка 2003 г.

Варшава

НЕЛЬГА ДАПУСЬЦІЦЬ НАВЯЗВАННЯ РЭФЭРЭНДУМУ АБ АНЭКСІІ

(Зварот да грамадзкіх арганізацыяў і партыяў)

З боку беларускіх грамадзкіх арганізацыяў, партыяў, ініцыятываў і плыняў, якія (па іхных заявах) стаяць на пазыцыях незалежнасці Беларусі, ёсць недаравальным пасіўнае назіранне за разгортваннем падрыхтоўкі да „рэферэндуму” па прыняцці так званага „канстытуцыйнага акту”, які падрыхтаваны Масквой.

Газэта „Советская Белоруссия” (№67 за 10.04.2003 г., „Союз”) тлустым шрыфтам падае, што „конституционный акт одобрен союзным совмином”. Лукашэнка у сваім „пасланьні” недвухсэнсоўна гаворыць: „Праект Канстытуцыйнага Акта прадстаўлены сумеснай беларуска-расейскай камісіяй на разгляд прэзідэнтаў... Ён можа быць вынесены на шырокае абмеркаванне, і пасля дапрацоўкі з улікам заўваг будзе прапанаваны на рэфэрэндум... Прыняты на рэфэрэндуме Канстытуцыйны Акт будзе дакумантам вышэйшай юрыдычнай сілы, прававым фундаментам будаўніцтва паўнацэнных органаў Саюзаў дзяржаў”. („Звязда”, №95 за 17.04.2003 г.)

Пацверджаннем непахіснасці Масквы ў імкненні акупаваць Беларусь ёсць тое, што з 1-га ліпеня запланавана ўвесці ў абарачэнне безнаяўны расейскі рубель. Што здарыцца зь беларускім рублём, спрагназаваць ня цяжка. Ён проста будзе хутка выцснуты з ужытку. Так, як гэта адбылося з нашай мовай пасля гвалтоўнага ўвядзення „двухмоўя”. Толькі выцісканне беларускага рубля адбудзецца літаральна на працягу 6 месяцаў. Вядома, што расейскаму мафіёзнаму бізнэсу дадзена каманда рыхтавацца да забору беларускай маёмасці і рэсурсаў. Калі рэфэрэндум адбудзецца, яны рынуцца на Беларусь як чорная згяя.

У гэтых умовах хаўрусіцца з збанкрутаванымі намэнклятурнымі прамааскоўскімі „апазыцыянерамі” і шукаць сярод іх „каштуніцу” невядома на якую пасаду, альбо „рыхтавацца да парламанцкіх выбараў”, альбо працаваць над стварэннем мізэрных рэзервацыяў беларускага асяродку, заклікаць да „объединения всех демократических сил” і вёсці людзей у „балота”, гэта ня што іншае, як імітацыя дзейнасці на карысць Маскве і Лукашэнку. Канешне, можна абдурыць з дапамогай так званых „незалежных” СМІ на нейкі перыяд

заходніх грантадаўцаў і вырашыць такім чынам свае прагматычныя прыватныя інтарэсы.

Але людзі, якія ня маюць ідэалаў, павінны ведаць, што з забарам Беларусі маскоўскім кагэбзізмам будзе знішчана ўсё, у тым ліку і „прагматыкі”. Векавое правіла расейскай палітыкі, калі ў выпадку дасягнення мэты расейцы знішчаюць тых, хто зь імі супрацоўнічаў, — гэтак правіла яны не адменялі (і не адменяць).

Сітуацыя дыктуе неабходнасць для ўсіх беларусаў (для кожнага) адстойваць незалежнасць сваёй дзяржавы і салідарызавацца на грунце абароны незалежнасці Беларусі. Гэтая салідарнасць, прадыктаваная агульнай пагрозай, стаіць вышэй усялякіх палітычных і сацыяльных падзелаў.

Заклікаем усе здаровыя беларускія нацыянальныя сілы распачаць актыўную працу па супроцьдзеянні прадажнаму „рэферэндуму”. У гэтым наша адказнасць за лёс Беларусі.

Наша задача палягае ў тым, каб шырокім фронтам усім беларускім арганізацыям дзейнічаць ў адным накірунку, а не збівацца ў адну кучу, якую можа ўзначаліць „нехта” і павесці ў „балота”.

Канструктыўны беларускі шлях палягае ня ў тым, каб плесціся ў хвасце лукашэнкаўска-пуцінскіх „выбараў і рэфэрэндумаў”, а ў стварэнні ўласнага пазітыўнага дзеяння. Беларусам трэба засяродзіцца на патрабаванні і падрыхтоўцы неадкладнага правядзення новых прэзідэнцкіх выбараў пад міжнародным прагэктаратам ААН.

У рэчышчы супраціўлення плянам анэксіі на парадку дня стаіць пытанне аб стварэнні **Грамадзкага Беларускага ўраду і Грамадзкага Беларускага Парлямэнту**.

Будзьма ж гатовыя падтрымаць незалежнасць і абараніць нашу дзяржаву Беларусь!

10 траўня 2003 г. *(Беларускі Народны Фронт „Адраджэньне”
Менск і Кансэрватыўна-Хрысціянская
Партыя — БНФ)*

ХРОНІКА ПАРУШЭННЯЎ ПРАВОЎ БЕЛАРУСАЎ

ТРАВЕНЬ — 2002 (працяг з №2(48))

3-га траўня ў знак прагэсту супраць палітыкі рэжыму ўсё творчыя супрацоўнікі часопіса „Крыніца” пакінулі выданне.

7 траўня ў Гомлі пры распаўсюджванні бюлетэню „Права на Волю” быў затрыманы **Анатоль Паплаўны**. Затрыманьне праводзіў начальнік Цэнтральнага РУУС **Іван Смолікаў**. Міліцыянты адвезлі затрыманага ў пастарунак, дзе былі сканфіскаваныя 35 асобнікаў бюлетэню.

9 траўня настаўніца Ірма Табушава патэлефанавала ў сталічную гарадзкую даведку, каб запытацца пра тэлетрансляцыю ў Кастрычніцкім раёне. Ёй адказалі: „Что за Кастрычніцкий? Нет такого района! Говорите по-русски, у нас вся информация на русском!» Гэта толькі адзін прыклад дзяржаўнага тэлефоннага хамства, з якім беларусы сустракаюцца штодня ва ўласнай дзяржаве.

15 траўня (выступаючы ў Менску на прэс-канфэрэнцыі) галоўрэдактар „Информационного вестника администрации президента Республики Беларусь” **Эдуард Скобелеў** (лічыцца пісьменьнікам) заклікаў новае лукашэўскае кіраўніцтва літаратурна-мастацкіх часопісаў не друкаваць творы **Васіля Быкава, Рыгора Барадзіна, Ніла Гілевіча і Сяргея Законнікава**, якіх ён назваў „палітычна адсталымі”.

31 траўня ў Цэнтральным судзе Магілёва судзя **Ірына Сарока** вынесла папярэджаньне **Юры Васіленку і ўладзімеру Бірукову**. (26 красавіка яны ўдзельнічалі ў акцыі „Гадзіна смутку”, прымеркаванай да гадавіны Чарнобыльскай катастрофы і трымалі *Бел-Чырвоная-Белыя сьцягі*. Пасля акцыі яны былі затрыманыя міліцыянтамі.)

У траўні ўдзячныя прыхільнікі таленту вядомага паэта **Генадзя Бураўкіна** запрасілі на Віцебшчыну свайго земляка. Пасля плённых сустрэч з чытачамі

ў Глыбокім творчая група прыехала ў Паставы. Дзверы школы, дзе мела адбыцца сустрэча з чыгачамі, былі зачыненыя. Дырэктар „адбрэхаўся”: „Что вы хотите? Я ничего о встрече с вами не знаю, со мной никто не говорил. Встречи не будет!”

Як стала вядома, каманда аб забароне сустрэчы паступіла ад пастаўскага начальства. (Старшыня райвыканкама **Ванда Фэрдынандаўна Януковіч**, намеснік па сацыяльных пытаньнях **Ала Эдмундаўна Кейзік**. Якія, дарчы, ў гэтых антыбеларусаў „рускіе” імёны!).

Травень. „Планов громадѣ...” Мастацкі кіраўнік беларускай оперы **Сяргей Картэз** з горадасцю паведаміў, што да канца года на сцэне **Нацыянальнага акадэмічнага Вялікага тэатра оперы і балету Беларусі** плянуецца ўстанавіць экран, на якім падчас выканання оперных партыяў замежных кампазітараў можна будзе бачыць „**русский**” варыянт тэксту.

Травень. Яшчэ напрыканцы 2000 г. сябра *Кансэрватыўна-Хрысціянскай Партыі – БНФ* мінчук **Канстанцін Кашэль** абшоў у сваім квартале **87** сям’яў, зь якіх **23** выказалі намер аддаць сваіх дзяцей у пачатковы беларускі клас. Аднак улады не адкрылі клас. За два месяцы гэтага году сп. Кашэль абышоў **96** кватэраў, сабраў **16** заяваў у беларускі клас. Падчас бацькоўскага сходу тры заявы бацькі забралі. Казалі пра „адсутнасць перспектывы”. Адміністрацыя школы №218 займае адмоўную (небеларускую) пазыцыю ў гэтым пытанні.

Травень. Беларускі дабрачынны фонд „Дзесяць Чарнобыля” атрымаў пісьмовае папярэджаньне Міністэрства юстыцыі, падставай для якога сталі фармальныя прычыны: па-першае, на шльбдзе пры ўваходзе ў офіс фонду не хапае дзвюх літараў – ГА (грамадзякая арганізацыя); па-другое, у статуце эмблема фонду зробленая ў колеры, а копіі дакументаў чорна-белыя; па-трэцяе – на думку супрацоўніка Мін’юсту **М. Сухініна**, працэдура зацьвярджэння кіраўнікоў рэгіянальных структураў фонду супярэчыць статусу арганізацыі.

Травень. Менск. Старшыня суда Цэнтральнага раёна Менска **Пётра Кіткоўскі** спыніў крмінальную справу ў дачыненні да двух супрацоўнікаў сталічнай міліцыі, якія абвінавачваліся ў нядбайнасці, што прывяла да гібелі людзей у падземным пераходзе ля станцыі мэтро „Няміга”. Трагедыя адбылася **30 траўня 1999 г.** падчас піўнога „святая”. Тады ў жудаснай цісканіне загінулі **53** чалавекі (яшчэ адзін памёр у шпіталі). **164** чалавекі атрымалі цяжкія цялесныя пашкоджанні. Кіраўнік дзяржавы ўжо на наступны дзень пасля трагедыі заявіў, што вінаватых няма, апроч надвор’я і нешчаслівага зьбегу абставінаў.

Травень. Урад рэжыму на Беларусі прыняў пастанову аб стварэнні голдынгу, у руках якога будуць фінансы на выдаванне літаратурных гэрыёдыкаў і прызначэнне на пасаду галоўных рэдактараў літаратурных часопісаў асобаў, гатовых выконваць урадавы кантроль. Гэта яшчэ адзін крок у наступе на беларускую нацыянальную культуру. Рэакцыйная расейшчына, якую культывуе ўрад Беларусі ўва ўсіх сферах жыцця, дабіраецца цяпер да нацыятворчага й дзяржаватворчага ядра, каб павярнуць у адваротны бок працэс станаўлення беларускае нацыянальнае дзяржаўнасці.

Травень. Сойм Беларускага Народнага Фронту і ягонай Кансэрватыўна-Хрысціянскай Партыі – БНФ прыняў адмысловую заяву, дзе адзначана: „У прымусовую адстаўку адпраўлены рэдактары „Крыніцы”, „Польмя”, „Нёмана”, „Маладосць”. На іх месца прызначаны асобы, самы імёны якіх сталіся сымвалам лютай антыбеларушчыны і антыгуманізму. Касцыяны і чайкі – рупары лукашызму і „славянскага сабору” – атрымалі карт-бляны на душэзныя беларускіх літаратурных часопісаў. Адраджаецца змрочная традыцыя змаганьня НКВД і ягоных „літаратуразнаўцаў” супраць нашай літаратуры.”

Напрыканцы траўня суддзя Партызанскага раёна Менска **Юры Усік** задаволіў іск былога бухгалтара Саюзу беларускіх пісьменьнікаў аб спяганні зарплаты з творчага аб’яднання. Кіраўніцтва саюзу звярнулася да старшыні Менскага гарадскога суда з просьбай адмяніць гэтае рашэнне, бо адказчыкам па дадзеным іску павінна выступаць Міністэрства фінансаў.

З 17 ліпеня мінулага году і дагэтуль усе штатныя супрацоўнікі СПБ пазбаўлены заробку, бо Міністэрства фінансаў не выдзяляе запланаваны на 2001 год бюджэтныя асігнаванні на зарплату. На гэты год творчаму аб’яднанню наогул не запланаваныя сродкі з бюджэту. Гэтыя высновы, аднак, не былі ўзяты пад увагу. Вынікам судовага рашэння стаў арышт рахунку СПБ.

„Гэта ганьба, калі апісваецца сыціпля маёмасць літаратара ў любой краіне, — заявіла старшыня СПБ **Вольга Іпатава**. — Але яшчэ большай ганьбай зьяўляюцца санкцыі, ужытыя да СПБ”.

ЧЭРВЕНЬ-2002

Напачатку чэрвеня беларусы, што яшчэ не пазбавіліся ад савецкага комплексу „многочветия социалистической культуры”, пайшлі былі на гастрольны канцэрт расейскай сьпявачкі **Жаны Бічэўскай** у Менску. Бічэўская, ледзь выйшаўшы на сцэну, загадала ўстаць „усім праваслаўным у зале”. Потым яна заявіла, што „усе нармальныя людзі ў Беларусі хочуць жыць разам з Расеяй”. Як разумеем, каталікоў і пратэстантаў браць у гэты „рай” не зьбіраюцца.

Як казаў адзін з герояў Булгакава: „Вот свезло!” Слухачам давялося выслухаць яшчэ процьму чарнасоценнай лухты: пра вызваленне Крыму, Канстанцінопаля і Ерусаліму „праваслаўным войством”, пра кананізацыю „велькіго старца Распутіна”. Потым пачалі зьбіраць грошы на будаўніцтва ў Магілеве царквы ў памяць цара Мікалая I і яго сям’і. Напрыканцы усім паступіла каманда ўстаць і праспяваць разам песню „Мы рускіе!”

Дзякуй, канешне, чыгачам за гэтую інфармацыю ў газэце. Але **як можна было даседзець да канца ў зале, дзе адбылася такое сатаніскае антыбеларускае шоу?!**

Ня трэба вялікай фантазіі, каб уявіць сабе, як грузінскія ці малдаўскія жанчыны гналі б Бічэўскую да самага вакзала за зьдзек са сваёй нацыі.

Чэрвень. У беларускіх школах выкарыстоўваюцца створаныя ў Расеі падручнікі, змест якіх угрунтаваны на **расейскай** геаграфіі і тапаніміцы (ня кажучы пра гістарычныя акцэнты). Бацькоў, якія напісалі заявы на навучаньне сваіх дзяцей па-беларуску, выклікаюць у мясцовыя органы адукацыі (акупальні).

Адукацыйнаму фонду амэрыканскіх беларусаў адмоўлена ў стварэнні (спачатку ў Навагрудку: потым – у Карэлічах) нацыянальнай гімназіі.

Адменены абавязковы выпускны іспыт па беларускай літаратуры. Але колькасьць ахвотных слухаць лекцыі па-беларуску ў ВНУ не змяншаецца. Няма падручнікаў і заахвочваньня выкладчыкаў.

4 чэрвеня. У *Горадні* адбываецца судовы працэс над галоўным рэдактарам забароненай газэты „Пагоня” **Міколам Маркевічам** і журналістам **Паўлам Макеўкікам**, якіх абвінавачваюць у паклёпе на „прэзыдэнта”. Міліцыянты зачынілі дзверы ў будынак суда. Каля 50 чалавек, што прыйшлі на працэс, засталіся на вуліцы. Было сабрана 150 подпісаў з патрабаваньнем да старшыні суда прадставіць большую залу, але старшыня суду **Вігаль Леўца** адмовіў. У судзе сапраўды пуставала вялікая зала №4 і гэтае рашэнне справакавала бойку.

Калі міліцыянты прыадчынілі дзверы, каб упусьціць сакратара амбасады ЗША Яна Тэрнэра, абураныя прысутныя памкнуліся за ім. Міліцыянты не пускалі людзей да ўваходу і пачалі іх зьбіваць. У сутычцы было разбітае шкло ўваходных дзвярэй суда. Брат Міколы Маркевіча **Аляксей** быў паранены разбітым шклом. Да 22-гадовай **Святланы Нех**, якую міліцыянт моцна ўдарыў па галаве, выклікалі „хуткую дапамогу” ў залу суда.

4 чэрвеня, Менск. Ноччу ў цэнтры Менску на мосьце, што праз раку Сьвіслач, зьявіўся транспарант: „**Рукі прэч ад Пагоні!**”

Раніцай ля будынку Міністэрства інфармацыі сябры Маладога Фронту сталі ў жывы ланцуг з плякатамі такога ж зместу. Сьпявалі „Пагоно”. Занеслі зварот міністру **Міхаілу Падгайнаму** з патрабаваньнем спыніць пераслед журналістаў „Пагоні”.

5 чэрвеня. У Курапатах ноччу нехта разбіў шыльду з плянам мапы Курапатаў. Сябра Кансэрватыўна-Хрысціянскай Партыі – БНФ **Уладзімер Юхо** лічыць гэта невыпадковым. „Адбылася варварская выхадка, — сказаў ён. — Схема Курапатаў, якая прастаяла тут 6 месяцаў, дзе адзначаны магільны, дарога — нехта такім дзікім спосабам пабіў каменнямі”.

Спадар Юхо пастаянна знаходзіцца ў Курапатах як дзяжурны ад Партыі Народнага Фронту. Ён аглядаеў магільны, на якіх неабходна скасіць траву, і месцы пад новыя крыжы, якія будуць усталяваць падчас чарговай талакі. Дзённых вартаўнікоў Курапатаў ад моладзевых арганізацыяў ён тут не сустракаў.

5 чэрвеня. У *Полацку* адбылося сьвяточнае мерапрыемства да **900-годдзя**

Эўфрасіньні Полацкай, сьвятой заступніцы Беларусі. Сьвята пачалася ўрачыстым набажэнствам у Сафійскім саборы (адпраўляў мітрапаліт Філярэт). Людзей сабралася вельмі шмат. Адбылося Крыжовае шэсьце ад Сафійскіх муроў да муроў заснаванага сьвятой заступніцай Спаса-Ефрасіньеўскага манастыра. Выступаў мітрапаліт Менскі і Слуцкі Філярэт, які неаднаразова згадваў Лукашэнку.

Прысутнічала шмат чыноўнікаў. Двух з іх (кіраўнікоў абласной і гарадзкой „вертыкалі“ Ўладзімера Андрэйчанку і Ўладзімера Тачылу) Філярэт тут жа, на царкоўным ганку, ганараваў ордэнам сьвятой Эўфрасіньні.

Цягам усёй урачыстасці з вуснаў як праваслаўных сьвятароў, гэтак і кіраўнікоў „вертыкалі“ не прагучала ніводнага беларускага слова.

8 чэрвеня, **Горадня.** Жыхар Горадні спадар **Юргель** паведаміў: „Уначы ў нядзелю, 2-га чэрвеня, пазваніў сьледчы з Кастрычніцкага РАУС, які сказаў мне раніцай зьвішча на допыт па крымінальнай справе. Было 0¹⁵ ночы.

За свае 35 гадоў ні па якіх крымінальных справах я не прыцягваўся. Не паверыў, расхваляваўся, патэлефанаваў у міліцыю. Дзяжурны пацвердзіў, што сьледчы **Ярмолік** сапраўды існуе.”

Начны званок зь міліцыі – гэбоўская мэтода рэжыму. Гэта панурае правіла ў дачыненні да беларускіх дзеячоў.

Галоўны рэдактар „Пагоні” **Мікола Маркевіч** таксама быў разбуджаны званком у дзевяры ўначы. На парозе стаяў міліцыянт з позвай у руках. („Раніцай — зьвішча ў пракуратуру. Расьпішыцеся.”)

У Горадні стасуюць сталінскі спосаб узьдзеяньня на падсьледных – „паставіць на канвеер псіхалогічнага ціску”. Там і на допыты часта выклікаюць уначы.

11 чэрвеня. Акупацыйны працэс. Звыш 22 тысячачу мігрантаў (пераважна, з краінаў былога СССР) прыехалі за апошнія 4 гады на Гомельшчыну. Яна пасяляюцца ў „чарнобыльскіх” раёнах (адкуль выселілі беларусаў), прывозячы з сабой шмат крымінальных праблемаў, медыцынскага, культурнага, сацыяльнага і этнічнага характару.

Нядаўна **Юрый Бодня** (адзін з рускіх перасяленцаў з Казахстану, што жыве зараз у райцэнтры Ветка) скардзіўся ў „Советской Белоруссии”, што кіраўнікі калгасаў і прадпрыемстваў ня надта ахвотна бяруць мігрантаў на працу. А яшчэ ён абуралася патрабаваньнем ведаць беларускую мову. „Іншы раз даходзіць да абсурду, — піша Бодня, — каб атрымаць беларускае грамадзянства, перасяленцу трэба здаць экзамен на веданьне беларускай мовы.”

Абсурд, аднак, у тым, што ніякага экзамену па беларускай мове перасяленцы не здаюць (хаця беларускае заканадаўства і патрабуе ведаць мову ў межах, дастатковых для зносінаў).

Адзінае, што робяць савецкія мігранты, — запўняюць анкету на беларускай мове ў пашпартна-візавай службе. Але „рускаяязычнікам” з СССР гэта таксама не падабаецца.

Чэрвень. Упаўнаважаны АБСЭ па пытаньнях свабоды СМІ **Фраймут Дувэ** выступіў з рэзкай крытыкай заклікаў да ўвядзеньня цензуры ў Беларусі. У сваім дакладзе Пастаяннай Радзе АБСЭ ён нагадаў, што, выступаючы ў Менску на прэс-канфэрэнцыі 15 траўня, прывітаючы стварэньню так звананага холдынга „Літаратура і искусство”, галоўны рэдактар адміністрацыі „прэзыдэнта” **Эдуард Скобелеў** заклікаў кіраўніцтва беларускіх літаратурна-мастацкіх часопісаў не публікаваць творы **Васіля Быкава, Рыгора Барадуліна, Ніла Гілевіча** і **Сяргея Законьнікава**, назваўшы гэтых аўтараў „палітычна адсталымі”.

Дувэ назваў само існаваньне ў Беларусі сьпісу „непажаданых” аўтараў прамым выклікам АБСЭ, нечуваным для Эўропы і непрымальным для краіны – сябра гэтай арганізацыі.

13 чэрвеня сакратарыят **Таварыства Беларускай Мовы імя Ф. Скарыны** выступіў з цалкам адекватнай заявай. У заяве, у прыватнасьці, гаворыцца: „У інфармацыйнай прасторы краіны бязмежна ўладарца тэлекампаніі Расейскай Фэдэрацыі. А нацыянальная тэлекампанія Беларусі мэтанакіравана скарачае час вышчання на беларускай мове. Сёньня беларускія дзеці пазбаўлены магчымасьці глядзець дзіцячыя перадачы, мультфільмы і фільмы на роднай мове. Такім чынам ствараюцца ўмовы, калі маладое пакаленьне ня чуе ў тэлеэфіры роднай мовы. Ужо зараз менш за 30% дзяцей карыстаецца беларускай мовай, што вядзе да яе знікненьня. Беларускі народ, як цывілізаваны эўрапейскі этнас, павінен мець права на свабодны доступ да інфармацыі,

карыстацца ўсімі дасягненьнямі цывілізацыі і спазнаваць культуру іншых народаў праз родную беларускую мову!”

19 чэрвеня суддзя Менскага раённага суда **Дз. Грыцўль** прызнаў вінаватым (па адміністрацыйнай справе) абаронца Курапатаў **Васіля Парфянкова** і пакараў штрафам (20 тысячачу рублёў). Разгляд справы В. Парфянкова цягнуўся больш за 2 месяцы.

20 чэрвеня пракуратура Першамайскага раёну Менска прад’явіла абвінавачваньне па крымінальнай справе супраць рэдактара газэты „Рабочы” **Віктара Івашкевіча**. Ён абвінавачваецца ў „спробе паклёпу на прэзыдэнта” і „спробе абразы прэзыдэнта”, паводле арт. 367 ч.2 Крымінальнага кодэксу Беларусі.

23 чэрвеня, **Белаазёрск.** У памяшканьне рэдакцыі белаазёрскай газэты „Альганка” і грамадзкага аб’яднаньня „Цэнтар рэгіянальнага супрацоўніцтва” а 23-й гадзіне ночы прыйшлі два супрацоўнікі міліцыі. Яны патлумачылі, што атрымалі зьвесткі, быццам бы па гэтым адрасе захоўваюцца скрадзеныя рэчы. На патрабаваньне прад’явіць санкцыю на вобыск, альбо хаця б назвацца, міліцыянты не рэагавалі. Яны зрабілі агляд памяшканьня і заявілі, што яго трэба апячатаць. Двух супрацоўнікаў рэдакцыі, што былі ў гэты час у офісе, прымусілі ехаць ў РАУС. Там іх дапытвалі да 2-х гадзінаў ночы (потым адпусьцілі). Падчас гэтых дзеяньняў ні працягоў допыту, ні працягоў агляду памяшканьня не складаліся.

На наступны дзень у тым жа памяшканьні быў зноў праведзены вобыск. Санкцыі на вобыск не было і працягоў не складалася. Вобыск рабілі супрацоўнікі міліцыі ў цывільным, якія таксама не назваліся.

У канцы чэрвеня лукашэнкаўскія „палаткі” прынялі новы закон „Аб грамадзянстве Рэспублікі Беларусь”. Сярод іншых кур’ёзаў варта працягваць артыкул 14 пра прыём у нашае грамадзянства: „У грамадзянства Рэспублікі Беларусь на падставе пісьмовай заявы можа быць прынята любая асоба, якая дасягнула 18-гадовага ўзросту, калі яна: ... ведае адну з дзяржаўных моваў Рэспублікі Беларусь у межах, неабходных для зносінаў”.

Товарышкі москвічы і „до самых до окраін”, запісывайцеся ў беларускае грамадзянства!

Як паведамляе ТБМ, у сталіцы нашай дзяржавы засталася толькі 13 беларускамоўных школаў і гімназіяў.

30 чэрвеня ў **Барысаве**, у гістарычнай яго частцы, **Сяргей Пескін** і **Ігар Закрэўскі** правялі несанкцыянаваны пікет каля ўсталяванага напярэдадні помніка Вялікаму князю Полацкаму **Барысу Ёяслававічу**. Яны хацелі, каб кожны барысавец задумаўся, што яму і ягоным дзецім нясе цяперашні кіраўнік Беларусі. Міліцыянты затрымалі пікетуюцаў.

ЛІПЕНЬ – 2002

1 ліпеня. Дэмакратычныя актывісты Крычаўскага раёну Магілёўскай вобласці вырашылі адзначыць 65-годдзе расейска-бальшавіцкіх рэпрэсіў супраць беларускага народу ўсталяваньнем памятнай дошкі. Вядомыя прозьвішчы, каля 750 ахвяраў. Праз месяц была сабраная неабходная сума грошай.

Але Крычаўскі райвыканкам ня даў згоды на ўстаноўку дошкі памяці на доме па цяперашняй вуліцы Ленінскай, дзе ў 30-я гады была перасельная турма, адкуль пасылалі беларусаў на сьмерць.

2 ліпеня, **Горадня.** 30 РНЕ-шнікаў вольна прайшлі па вуліцах Горадні. Міліцыянты і амапаўцы сачылі за чорнакашульнікамі, але паводзілі сябе надзвычай далікатна. Усім цікаўным, якіх абурала гэта, у Ленінскім РУУС царпіла тлумачылі, што, маўляў, „на экскурсію” ў Горадню прыехалі госьці з Расеі ды Украіны, затрымліваць іх не было прычыны, бо яны нічога не парушалі, ішлі па тратуары. Адно акалічнасьць міліцыянты замоўчвалі: РНЕ-шнікі ішлі ў чорнай уніформе з нацыскай сымбалікай.

Такія паводзіны міліцыі асабліва паказальныя ў сьвятле пастаянных арыштаў удзельнікаў любых беларускіх нацыянальных імпрэзаў.

4 ліпеня. Лукашэнкаўскі суд прысудзіў **Міколу Маркевічу** і **Паўлу Мажэйку** абмежаваньне свабоды (адпаведна на 2,5 года і на 2 гады).

5 ліпеня, **Менск.** **Юры Хадыку** зьмясьцілі пад арышт на 10 сутак згодна прысуду горадзенскага суду за ўдзел у сьвяткаваньні Дня Незалежнасьці ў красавіку гэтага года. Прысуд зроблены 8-га красавіка, суддзя **Дз. Дземчанка**.

5 ліпеня. 70% шматдзетных сем'яў у Беларусі ня маюць жылля. На прэс-канфэрэнцыі ў Менску старшыня грамадзкага аб'яднання „Асацыяцыя іматдзетных бацькоў” **Тацыяна Краўчанка** паведаміла, што з 1,6 мільёнаў беларускіх сем'яў толькі 90 тысячаў (6%) складаюць шматдзетныя сем'і. Павялічваецца колькасць няпоўных сем'яў. Сем'і з адным дзіцем, якія рызыкуюць быць аднесеныя да катэгорыі бедных — 47%, з 2 дзецьмі — 58%, а з трыма і больш — 86%.

8 ліпеня, Менск. У будынку РУУС Маскоўскага раёну сталіцы адбыўся суд над мастаком **Алесем Пушкіным**, якога арыштавалі 3 ліпеня за перфомэнс-выставу двух партрэтаў — **Міхала Вітушкі** і **Ўсевалода Родзкі**. (Пра гэтых беларускіх дзеячоў мала што вядома беларусам. Звесткі ўтойваюцца ў спэцархівах КГБ.)

У 1944 г. яны з атраду Дэльвіц (які месціўся пад Бэрлінам) трапілі на тэрыторыю Беларусі. Раней **Усевалод Родзка** ўзначальваў **Беларускую Незалежніцкую Партыю**, а **Міхал Вітушка** быў актывістам **Нацыянальна-Вызвольнага Руху ў заходняй Беларусі**.

Мэтай дзейнасці У. Родзкі і М. Вітушкі была **падрыхтоўка паўстання супраць савецка-расейскай акупацыі**. М. Вітушка загінуў праз некалькі дзён, а У. Родзку скапілі і дапытвалі ў НКВД. Дакуманты допыту (у архіве) недаступныя і праз 60 гадоў.

За спробу выставіць партрэты беларускіх генэралаў у цэнтры Менску **Алесь Пушкін** быў збыты міліцыяй і на суткі зьмешчаны ў пастарунак. Лукашэнкаўскі суд пакараў мастака штрафам у 60 тысячаў рублёў. (Суддзя **Надзея Рэуцкая**.)

8 ліпеня ў цэнтар Горадні выйшлі пікетуюшчыкі, якія трымалі ў руках партрэты **Дз. Завадзка**. Пасля заканчэння акцыі „*Хочам ведаць праўду*” былі затрыманыя 10 чалавек: **Ірына Данілюўская**, **Святлана Нех**, **Дзьмітры Іваноўскі**, **Мікола Воран**, **Юры Істомін**, **Віктар Бабкін**, **Алег Салонікаў**, **Ігар Корыкаў**, **Уладзімер Чырвоненка**, **Віктар Какарэка**.

10 ліпеня ў судзе Ленінскага раёну Горадні праходзілі суды над затрыманымі 8 ліпеня. Адміністрацыйныя справы разглядалі судзі **Ала Баўсук** і **Ігар Лойша**. У выніку **М. Ворану** вынесена папярэджаньне. Разгляд астатніх справаў перанесены.

11 ліпеня. У **Курапаты** былі прывезеныя бэтонныя трубы для пракладкі праз галоўную пляцоўку Мэмарыялу пад **Крыжэ Пакуты** вадаадводу, куды мусіў бы сыходзіць талы сьнег і адплываць дажджавая вада. Пры гэтым кіроўцы машынаў з трубама пакінулі на галоўнай пляцоўцы глыбокія сьляды ад колаў і пашкодзілі брук каля **Крыжэ Пакутаў**.

Абаронцы **Курапатаў** — актывісты Кансэрватыўна-Хрысьціянскай Партыі — БНФ — гавораць, што не дазваляць праводзіць на пляцоўцы будаўнічыя работы. Яны накіравалі ва ўрад ліст з патрабаваньнем неадкладна спыніць пракладку трубаў вадаадводу, якая пагражае затапленьнем **Крыжэ Пакутаў** і курапакіма магілам.

Фронтаўцы перакананыя, што такім чынам улады проста хочаць знішчыць Народны Мэмарыял.

Ліпень. У судзе Ленінскага раёну Горадні праходзілі суды над затрыманымі 8 ліпеня. У выніку **Ул. Чырвоненка** быў аштрафаваны на 20 мінімальных заробкаў (200 тыс. рублёў); **В. Какарэка** быў апраўданы; справа ў адносінах да **І. Корыкава** была прыпыненая.

15 ліпеня каля 50 работнікаў горадзенскага ДВА „Азот” выйшлі на несанкцыянаваны пікет перад будынкам адміністрацыі прадпрыемства з плякатамі „*Дзе нашыя грошы?*”, „*Хачу есьці!*”, „*Заробак — рабочым, кошчык — рыбнікам!*”. Яны патрабавалі поўнай выплаты заробку за чэрвень. Начальства адказала, што грошай няма і ня будзе. „А дзе ж яны? — пыталіся людзі, — на славянскія базары ды дажынкі пайшлі?”

Ліпень. Народны паэт Беларусі **Ніл Гілевіч** даў адэкватную ацэнку падзеям, што адбываюцца вакол Саюза пісьменьнікаў краіны: „*Адночы ў Празе сабраліся на свой сход літаратары і не на словах, а на справе ініцыявалі тую знакамітую Пражскую вясну 1968 года, якая абудзіла да дзейнасці ўсе прагрэсіўныя грамадзкія сілы краіны і навек увайшла ў гісторыю вызвольных рухаў ва Ўсходняй Эўропе. Падобна на тое, што нам, беларускім пісьменьнікам, настаяць за сябе і абараніць свой гонар не дадзена. Улада адабрала ў Саюза пісьменьнікаў яго ўласную маёмасьць — Дом літаратара і налічніку — і СП праглынуў моўчкі. Улада адабрала ў пісьменьнікаў і*

прысабечыла ўсе літаратурныя часопісы (відавочна — на асабістых матывах) — і зноў СП ані дэлэнэ! Нават зьезд ня быў скліканы ў такой надзвычайнай сітуацыі!..

Улада абвясціла курс на зьліццё дзвюх дзяржаваў у адну, што абазначае інкарпарацыю Рэспублікі Беларусь у склад Расейскай Фэдэрацыі, — і пісьменьнікі не зьбіраюцца на адмысловы зьезд, каб сказаць на ўвесь сьвет сваё слова. Улада дадушае беларускія школы страшней, чым гэта было 30-40 гадоў таму; дабівае беларускае слова ў вучэбных праграмах — і пісьменьнікі не зьбіраюцца на адмысловы зьезд, каб ва ўвесь голас заявіць пратэст супраць гэтага дзікага гвалту, гэтага лінгвацыду, гэтага злачыннага разгулу антыбеларускіх сілаў у Беларусі. Дык дзеля чаго тады патрэбны Саюз пісьменьнікаў? Каб калектыўна выключыць у паноў-начальнікаў дазвол на чытаньне вершаў каля помніка Купалу? Каб папрасіць у іх жа юбілейную ўзнагароду? Ці хоць мізэрную юбілейную дапамогу? Ну хіба што!”

18 ліпеня міліцэйскі патруль затрымаў за расклеіваньне ўлётак на вуліцы **Кузьмы Чорнага** ў Менску **Дзьмітры Кобрусева**, **Юры Вайцеховіча** і **Вольгу Ланцаву**. На іх былі складзеныя пратаколы „за вывешваньне аб'яў у непрадугледжаных для гэтага месцах”.

19 ліпеня. **Янава. Ваянцін Васільевіч Перапёлкін** жыве ў г. Янава Берасьцейскай вобласці. Пэнсіянэр, інвалід 1-й групы. Ён змагаецца з тэлебачаньнем.

Яго хвалюе, што на новым тэлеэкране Беларускага тэлебачаньня акапаліся гвалтаўнікі беларускай мовы, беларускага слова, а гэта значыць — нашай роднай культуры.

Адбываецца нейкае дзікуства. Канал называецца **нацыянальным** — і ні слова па-беларуску! Уся інфармацыя — як быццам працяг перадачаў расейскага тэлеканала.

У той час, калі ў старых, хворых людзей зьдэклівыя пэнсіі, дзяржава выдаткоўвае мільярдыя сродкі на тэлебачаньне, якое, па сутнасьці, зьяўляецца **антынацыянальным**. Сьпяваюцца оды аднаму чалавеку, абалваньваюць народ. „Сэрца разрываецца, калі глядзіш Беларускае тэлебачаньне...” — кажа **Ваянцін Васільевіч**.

19 ліпеня. Суд Маскоўскага раёна Менска прыняў рашэньне не падтрымаць іску бацькоў, чые дзеці загінулі ў пераходзе станцыі мэтро „Няміга”. **Ніна Інькова**, **Наталія Навакоўская** і **Вольга Янцова** хацелі прыцягнуць да адказнасьці арганізатараў „піўнога сьвята”. Суддзя **Вольга Гусакова** адмовіла прыцягнуць вінаватых да адказнасьці. Першыя слуханьні па грамадзянскіх зысках бацькоў загінулых на Нямізе прайшлі ў 1999 г., але суд прыпыніў вытворчасць, бо тады былі перададзеныя крымінальныя справы на 2-х супрацоўнікаў унутраных справаў, якіх Пракуратура абвінаваціла ў нядбайнасьці, што спрычынілася да сьмерці 53 чалавек. Вінаватымі былі названыя супрацоўнікі міліцыі **Віктар Русак** і **Міхаіл Кандрацін**. Але сёлетв, 25 сакавіка, суд спыніў гэтую справу з-за сканчэння тэрміну даўнасьці.

23 ліпеня, Менск. Суддзя Фрунзенскага раённага суда Менска **Н. Варэнчык** зачытала прысуд **Міхаілу Чыгіру**, абвінавачанаму ва ўтойваньні падаткаў на суму 8.357.000 рублёў (артыкул 160 КК Беларусі) у 1998-99 гадах. У гэты час М. Чыгір працаваў у расейскім прадстаўніцтве нямецкай фірмы „Gea AGD”. Суддзя прыняла рашэньне, што ў гэтай справе М. Чыгір вінаваты, і асудзіла яго да трох гадоў пазбаўленьня волі з адтэрміноўкай на 2 гады і канфіскацыяй маёмасьці. М. Чыгір таксама пазбаўлены магчымасьці займаць кіраўнічыя пасады на пацягу 5 гадоў. Пастановай суда ён абавязаны ўнесці ў бюджэт 8357000 рублёў, а таксама заплаціць дзяржаўны падатак памерам 403 тысячы рублёў.

24 ліпеня. Жыхар горада Маларыта **Ўладзімер Малей** падаў заяву ў раённы выканаўчы камітэт на правядзеньне мітыngu 24 ліпеня з мэтай публічнага абмеркаваньня жыхарамі жылых дамоў дзяржаўнага жыллёвага фонду Маларыты дзеяньняў камунальнага прадпрыемства „Маларыцкае ЖКГ”. Пачынаючы з 15 чэрвеня 2002 г. яно скараціла падачу гарачай вады з трох разоў на тыдзень да двух разоў, а з 1 ліпеня ўвогуле спыніла яе падачу.

Аднак Ул. Малей атрымаў адказ ад Маларыцкага райвыканкама на сваю заяву (за подпісам намесніка старшыні райвыканкама **В. Сарокі**), што „правядзеньне мітыngu па гэтым пытаньні зьяўляецца неметазгодным”.

26 ліпеня, Гомель. Падчас сьвята Дня Незалежнасьці старшы лейтэнант

міліцыі Чэгуначнага РУУС С. **Новікаў** затрымаў сябра Партыі БНФ **Юры Даішкоўскага**. У яго канфіскавалі 86 віншавальных улёткаў.

27 ліпеня, у Дзень прыняцця Дэкларацыі аб дзяржаўным суверэнітэце, Малады Фронт і Беларуская асацыяцыя журналістаў правялі „Дзень незалежнай прэсы” – акцыю ў абарону свабоды прэсы (або „свабоды незалежнай пэчаткі”, як было напісана на маечках некаторых удзельнікаў). Некалькі дзясяткаў абаронцаў прэсы трымалі ў руках шарыкі, правялі віктарыну, а потым гэтыя шарыкі дружна лопнулі. Удзельнікі раздавалі мінчукам газэты і адозвы. Міліцыянты затрымалі **Паўла Севярынца** і **Зьміцера Даішкевіча**.

28 ліпеня міліцыянты з Бераставіцкага РАУС узялі ў аблогу будынак храма Беларускай Аўтакефальнай Праваслаўнай Царквы ў пасёлку Пагранічны. Міліцыянты ўварваліся на тэрыторыю царквы. Раней Бераставіцкі райвыканкам прыняў рашэнне аб разбурэнні сьвятыні. 26 ліпеня спроба разбурэння скончылася няўдала: рабочыя адмовіліся руйнаваць храм. Тады з адпачынку тэрмінова выклікалі старшыню райвыканкама **Івана Захарчука**, які пачаў асабіста кіраваць апэрацыяй па зьнішчэнні „няправільнага” храма.

29 ліпеня ў судзе Цэнтральнага раёну Менска **Павел Севярынец** быў прызнаны вінаватым па адміністрацыйнай справе (арп.167.1 КаАП). Прысуд: арышт на 10 сутак.

30 ліпеня судзя Савецкага раённага суда Менска **Натальля Скугарава** прысудзіла 10 сутак адміністрацыйнага арышту прадпрымальніку **Леаніду Малахава**, які выступіў ініцыятарам акцыі пратэсту прадпрымальнікаў, якая днямі адбылася ў сталіцы. Некалькі дзясяткаў прадпрымальнікаў пратэставалі супраць рашэння Менгарвыканкама, якое абавязала ўсіх прадпрымальнікаў карыстацца касавымі апаратамі (што вядзе да іхнага ўпадку).

31 ліпеня адбыўся аднадзённы агульнанацыянальны папераджалны страйк прадпрымальнікаў. У Менску, Бабруйску, Баранавічах, Берасьці, Віцебску, Гомлі, Воршы, Магілёве адбыліся акцыі пратэсту. Асноўная прычына акцыі – заплянаваньня зьмяненні ў дэкрэт „прэзыдэнта” №12 ад 17.05.2001 г. Страйкоўцы лічаць, што ў выпадку яго падпісаньня прадпрымальнікі будуць пастаўленыя ў невыносныя эканамічныя ўмовы.

ЖНІВЕНЬ — 2002

6 жніўня нехта абраваў рэдакцыю газэты „Згода”: разукамплектаваньня ўсе рэдакцыйныя кампутары, зьніклі вінчэстары, модулі памяці і ўся інфармацыйная база газэты. Рэдактар газэты **Аляксей Кароль** бачыць у падзеі палітычную падаплёку.

7 жніўня, Кіеў. Трох грамадзянаў Беларусі (**Уладзімер Буханаў**, **Сьвятаслаў Шапавалаў** і **Сьцягій Корнеў**) папрасілі даць ім палітычны прытулак на Ўкраіне. Прычына – палітычны перасьлед з боку існуючага рэжыму на Беларусі за распаўсюджваньне лістовак і апазыцыйную дзейнасьць.

7 жніўня, Горадня. За ўдзел у пікеце „Хочам ведаць праўду” 8 ліпеня судзя **Натальля Козел** пакарала 10 суткамі арышту **Сьвятлану Нех** (Маладая Грамада).

8 жніўня ў „Народнай Волі” зноў прагучаў голас Народнага паэта Беларусі **Ніла Гілевіча** ў абарону роднай мовы. Паэт дае адэкватныя ацэнкі стану рэчаў у нашай краіне: „Сёньня найвялікшая пагроза для нас, беларусаў, для нашай этнакультурнай самабытнасьці, для нашай мовы – не глябалізацыя, а глябальная, усеахопная, гвалтоўная русіфікацыя, мэта якой – канчаткова асіміляваць 10-мільённы славянскі народ... Хто канкрэтна павінен „ствараць умовы”, каб „захоўвалася і разьвівалася” не наогул нейкая мова нейкага народа, а карэнная беларуская мова на нашай зямлі, у сваёй жа краіне, у сваёй суверэннай дзяржаве? Хто? ЗША? Англія, Францыя? Хто?

Беларускія ўлады душаць і вынішчаюць мову свайго народа, якая на здэканасьмешку абвешчана дзяржаўнай, а нехта будзе „ствараць умовы” для яе выратаваньня? Ну, ці ня поўны абсурд, панове? Ды толькі мы самы, самы, самы – кожны на сваім месцы і ўсе разам – абавязаны зьбіраць усё, каб наша мова не загінула, жыла, дужэла і любоўна ўкаранёная ў душы і сэрцы мільёнаў, ня знала ніякага страху за сваю будучыню”.

9 жніўня. Адвакат **Гары Паганяйла** не дапушчаны да абароны правоў **Ірыны Красоўскай**, муж якой зьнік у верасьні 1999 г. Хадаініцтва адхіліў сьледчы гарадзкой пракуратуры **Чумачэнка** (які вядзе справу пра зьнікненьне).

Жнівень. Больш за 100 мільёнаў рублёў склала запазычанасьць па зарплате на Баранавіцкім заводзе станкапрыладаў. Рабочыя яшчэ не атрымалі зарплату за чэрвень. 10 жніўня на прадпрыемстве прайшоў стыхійны страйк. Рабочыя запатрабавалі выплаты заробку і выплат па дагляду за дзецьмі.

Жнівень. Рэдактар закрытай уладамі газэты „Пагоня” **Мікола Маркевіч** і пяты раз паспрабаваў зарэгістраваць новае выданьне. 7 жніўня яму паведамлілі з Горадзенскага гарвыканкаму, што не дазваляюць зарэгістраваць газэту „Голас”.

У ёй сівая Беларусь магутная і прыўкрасная.

Жнівень. Як паведамляе **ТБМ**, у сталіцы нашай дзяржавы засталася толькі 13 беларускамоўных школаў і гімназіяў.

14 жніўня ў Воршы сябры мясцовай арганізацыі **Кансэрватыўна-Хрысьціянскай Партыі — БНФ** правялі пікет у абарону мясцовай газэты „Куцейна”, якая падвяргаецца рэпрэсіям з боку ўлады. Сябры партыі трымалі **Бел-Чырвоная-Белыя сьцягі** і раздавалі прысутным тэксты **Акту Незалежнасьці Беларусі**, прыняты **Ўсебеларускім Зьездам у 2000 г.**, выданьні Партыі. У той жа дзень у Воршы адбыўся пікет прадпрымальнікаў і сацыял-дэмакратаў (паведамленьне **Юры Кнышкі**).

15 жніўня прысуд журналістам газэты „Пагоня” **Міколу Маркевічу** і **Паўлу Мажэйку** набыў законную сілу: Горадзенскі абласны суд не задавоўў касацыйную скаргу журналістаў і іх абаронцаў, пакінуўшы ў сіле рашэнне раённага суда. Але пры гэтым касацыйная інстанцыя вырашыла выкарыстаць у адносінах да журналістаў закон аб амністыі і зменшыць ім тэрміны абмежаваньня волі на адзін год. (З *1-га* верасьня М. Маркевіч і П. Мажэйка пачнуць адбываць пакараньні ў спэцстановах Асіповічаў і Жлобіна.)

16 жніўня суд Кастрычніцкага раёна Віцебска вынес папярэджаньне намесьніку старшыні мясцовай арганізацыі АГП **Фёдару Бакунаву** і яшчэ самі мясцовым актывістам АГП. Іх затрымала міліцыя 27 ліпеня каля будынку былой ратушы, дзе яны ладзілі пікет, прысьвечаны 11-й гадавіне дзяржаўнага

суверэнiтэту Беларусі. Актывісты трымалі *Бел-Чырвона-Белыя сувязі* і плякат „*Ня хочам быць суб'ектам Расеі!*”.

16 жніўня механізатары калгаса „Магдалінскі” на Кобрыншчыне пачалі страйк. Яны заявілі, што выйдуць на працу, але ўключашь машыны ня будуць, пакуль не атрымаюць заробак за апошнія 3 месяцы. Праз чатыры дні страйку рабочыя атрымалі заробак.

Жнівень. Барысаўцы *Ігар Закрэўскі, Сяргей Пезкін і Аляксандар Голуб* спрабавалі перадаць у амбасаду Расеі заяву з пратэстам супраць расейскага пляну „аб'яднання” з Беларусіяй. Потым яны разгарнулі плякат: „*Расея, ты губіш брацкі народ, падтрымліваючы рэжым Лукашэнка!*”. Хлопцаў арыштавалі. Суддзя Цэнтральнага суду Менска **Татыцяна Паўлочук** прысудзіла *Сяргею Пезкіну і Ігару Закрэўскаму* па 10 сутак арышту.

16 жніўня. Газэта „*Народная Воля*” выйшла з загаловак на першай старонцы: „*Каімарны сон: нам прапануюць надзяліць Беларусь на сем частак і ўключыць іх у склад Расеі!*”

25 жніўня. *Менск. Плошча Якуба Коласа.* „Граждане! Немедленно прекратите пикет и разойдитесь!” – гучны міліцэйскі голас заглушыў чытаньне Коласавых твораў ля помніка самому Коласу. Пачаўся „хапун”...

— Паслухайце, які „пiket”? – казалі „вяшчальніку” ў форме. – Людзі чытаюць вершы клясіка, сёлета яго 120-годдзе.

— Граждане, расходитесь! Не нарушайте общественный порядок! – зноў закрываў ён, як заведзены.

Да падножжа манумента падкацілі тры „крумкачы”, зь іх павысыпала міліцэйска-амапаўскае падмацаваньне з дубінкамі. Кандыдата навук *Уладзімера Юхо*, які чытаў ля помніка апавяданьне „*Крынічка*”, абарвалі на паўслове, загіхалі ў машыну з кнігай Песьняра ў руках! Пажылую жанчыну цягнулі ўчацьвярых, выкручваючы рукі. На зямлю паляцела гаспадарчая сумка, змесьціва яе рассыпалася па бруку... „Высокого, высокого берите!” – раздалася каманда, і пяцёра добра ўскормленых дзецокоў з раздзьмутымі шчокамі (маўляў, нездарма хлеб з маслам ядзім, вунь якая цяжка, небясьпечная праца) наваліліся на хударлявага дзядулю гадоў пад 80. Дзе таму было адбіцца? Тыповая карціна, звыклая зьява ў дзяржаве пасярод Эўропы.

Акцыя, заяўленая групай грамадзянаў – сяброў *Кансэрватыўна-Хрысьціянскай Партыі – БНФ*, — была дазволена Менгарвыканкамам. Але калі апоўдні на Коласаву плошчу сабраліся людзі, стала вядома: вершы Коласа, аказваецца, можна чытаць толькі... ля помніка Купалу!

Праз хвілінаў 30 пасля сустрэчы ля манумента „дзядзькі Якуба” на прыхільнікаў паэта, што спакойна і ціха стаялі, слухаючы чароўныя словы, наляцела міліцыя.

23-27 жніўня. Удзельнікі акцыі ў падтрымку і абарону суверэнiтэту Беларусі *Яўгена Афонагеля* затрымалі 23 жніўня. 27 жніўня суд Цэнтральнага раёна Менску прысудзіў яму 10 сутак адміністрацыйнага арышту.

26 жніўня ў Менску на сумнавядомай плошчы Бангалёр адбыўся мітынг прадпрыемальнікаў з удзелам каля 1000 асобаў. Прадстаўнікі сярэдняга клясу трымалі расейскамоўныя плякаты, накішталі „Большевизм на помойку!” і пратэставалі супраць невыносных падаткаў. Прынялі таксама рэзалюцыю, у якой унутраная і знешняя палітыка А. Лукашэнка прызнана „незадавальняючай”. Нават заклікалі Лукашэнкавы „палаткі” пачаць працэдуру імпічманту Лукашэнка ж. (Ну і ну...)

27 жніўня суддзя Цэнтральнага раёна Менска **Татыцяна Паўлочук** прысудзіла 10 сутак *Яўгену Афонагелю* за ўдзел у акцыі супраць заяваў прэзідэнта Расеі **Ул. Пуціна** аб магчымасьці ўключэньня Беларусі ў склад Расеі. Акцыя адбылася 21 жніўня ў скверы каля помніка Марату Казею ў Менску. На самым мерапрыемстве міліцыя не прысутнічала, таму ніхто затрыманы ня быў. Аднак пасля паказу па расейскім тэлеканале НТБ рэпартажу пра акцыю міліцыя запатрабавала запіс падзеі ва ўласнага карэспандэнта НТБ у Беларусі Паўла Селіна.

На судзе гэтая касэта зьявілася адзіным доказам удзелу Я. Афонагеля ў пікеце. Ён нагадаў, што Канстытуцыя Рэспублікі Беларусь абавязвае грамадзянаў краіны абараняць суверэнiтэт і тэрытарыяльную цэласнасьць сваёй краіны. Суддзя палчыла гэтыя аргументы спробай пазьбегнуць адказнасьці і прызнала Я. Афонагеля вінаватым.

29 жніўня. *Горадня. Мікола Маркевіч і Павел Макейка* сталі на ўлік у

крымінальна-выканаўчай інспэцыі (КВІ) Кастрычніцкага раёна Горадні. Як паведаміў начальнік КВІ Вячаслаў Савіч, да месцаў адбыцьця пакараньня яны будуць этапаваны не пазьней, як праз два тыдні.

Жнівень. Менск. Неўзабаве пасля правядзеньня вечарыны, прысьвечанай 78-годдзю народнага пісьменьніка Беларусі **Васіля Быкава**, менскі кінатэатар „*Зьмена*” апынуўся пад пагрозай закрыцьця.

Кінатэатар „*Зьмена*” зьяўляецца „унікальным у культурным ландшафце Менска”. Тут шмат часьцей дэманструюцца дакумэнтальныя і мастацкія стужкі беларускіх кінэмаграфістаў, праходзяць творчыя сустрэчы зь беларускімі рэжысёрамі, акцёрамі, пісьменьнікамі, дзеячамі культуры. „Павінен быць кінатэатар нацыянальнага кіно, вогнішча нацыянальнай культуры”, — лічыць дырэктар кінатэатра **Н. Макрыцкая**.

Прыкладна з 1995 года ў кінатэатра пачаліся праблемы: ня тыя паказвалі фільмы, ня тыя прыходзілі людзі, а галоўнае – тут гучала непажаданая для акупацыйных уладаў Беларуская мова.

(Інфармацыйная Камісія Кансэрватыўна-Хрысьціянскай Партыі – БНФ; Прэс-служба Кансэрватыўна-Хрысьціянскай Партыі – БНФ; рэдакцыя „Бел.Вед.”)

МЭТАДЫ АНТЫБЕЛАРУСКАЙ ШКОДЫ

Рак

Нейкі Міхаіл Майсеевіч з Галяндыві прысылае праз Сеціва ліст на старонку Менскага гарвыканкама, дзе прапануе зьмяніць назву станцыі мэтро „*Ракаўская*” (названую паводле гістарычнага Ракаўскага Прадмесьця і старадаўняй вуліцы Ракаўскай). Рэзыдэнт з Галяндыві абгрунтаваў неабходнасьць зьмены назвы станцыі, бо слова „*Ракаўская*” асацыюецца яму тамака са словам „*рак*”.

Ну, *рак*, дык *рак*. Ёсьць „лісацелі”, якія пішуць у інстанцыі, што ў іх цяпло з батарэяў цэнтральнага ацяпленьня суседзі крадуць.

Аднак, як кажуць у такіх выпадках расейцы, — „не тут та была”. Менскія ўлады імгненна адрэагавалі на „прапанову” і зьмясьцілі ў Сеціве паведамленьне: „Дадзена даручэньне аб зьмене назвы станцыі мэтро „*Ракаўская*”. У тэрмін да 20-га траўня гэтая станцыя атрымае назву „*Спартыўная*”.

Спадар Пятроў (адказны за афіцыйную старонку менскай улады) паведаміў пры гэтым, што ўсё надта добра, паведамленьне ён зьмясьціў, выконваючы распараджэньне першага намесьніка старшыні Менгарвыканкама сп. Ярохава, бо ўжо прынятае рашэньне выканкаму пра перайменаваньне станцыі.

Вось гэтак. „А гаварат власць нічоў не дзелае.” У Менгарвыканкаме ўжо ляжыць заява аб перайменаваньні станцыі мэтро „*Магілёўская*” (бо ў аснове — слова „*магіла*”. На чарзе вераб’і, сарокі, вароны, Дразды (бо дразды), Курасоўшчына (бо сава з курыцай), Шабаны, Баранавічы і г.д.

Маёр Іваноў

У Віцебску да пікету Народнага Фронту падышоў маёр міліцыі Іваноў разам зь нейкім у цывільным. „У цывільным” тут жа заяўляе маёру Іванову, што арганізатар пікету, вядомы змагарны дзеяч у Віцебску **Ўладзімер Пleshчанка**, толькі што напаў на яго і, стоячы ў пікеце, нанёс цялесныя пашкоджаньні. Пікетуючы тлумачаць, што тыпа „ў цывільным” бачаць упершыню.

„Прайдзёмца”, — кажа тады маёр Іваноў. Спадара **Пleshчанку** садзяць у міліцэйскую машыну і вязуць у пастарунак. Там, не зважаючы на сьведкаў, складаюць пракакол на **Пleshчанку** аб хуліганстве і перадаюць у суд.

Кажуць, што заказвалі зьвалтаваньне і эксігібіцыянізм, але нешта не атрымалася. Не знайшлі, відаць, супрацоўніцы. Кадравая праблема.

„Моватура”

Акупацыйная рэформа школы крочыць сямімільнымі крокамі. Заваяваньня новыя рубяжы. На цяперашні час ужо зачыненныя практычна ўсе беларускія школы і пераробленыя на расейскія. У мінулым годзе вырашылі праблему з

перанагружанасць выкладання беларускай мовы ў новаствораных расейскіх школах. Два разы на тыдзень – гэта было занадта. Зь мінулага году ва ўсіх ужо расейскіх школах у Беларусі беларуская мова выкладаецца раз на тыдзень.

Зразумела, што гэта не вырашэньне праблемы і нельга спыняцца на дасягнутым. Сёлета Міністэрства адукацыі ў Беларусі мяркуе рацыяналізаваць навучальны працэс, радыкальна зьменшыць колькасць прадметаў і ліквідаваць перанагрузку вучняў. Свае прапановы Міністэрства адукацыі ў Беларусі выклала ў „Тыповым вучэбным пляне базавай агульнаадукацыйнай школы”, які надрукаваны ў часопісе „Весьнік адукацыі”. Прапануецца ліквідаваць беларускую мову і беларускую літаратуру як самастойныя прадметы базавай агульнаадукацыйнай школы і замест іх увесці адзін прадмет: — беларуская мова і літаратура.

Некалі апошнія саветы дадумаліся, што беларуская мова правакуе ангіну і кепска ўплывае на здароўе „рабёнка”, а таму вывучаць яе ў школах „непатрэбна і шкодна”. Але вось да „моватуры” не дарасьлі, не „датумкалі”. Ведама, бальшавікі, тэрарысты, дураччо: камунізм ім падавай, ды „общчэчэлавечэскі”.

Цяпер усё перамянілася. Рускі шавінізм абтросься ад камунізму і стаў дэмакратычным шавінізмам. А гэта зусім іншая справа, спадары.

„Небеларусь” і „ненародная”

У 1996 годзе, адразу пасля лістападаўскага перавароту, выканаўчая ўлада дыктатуры забараніла ў афіцыйных назвах арганізацыяў ды ўстановаў ужываць слова Беларусь. І адразу пачаліся паграбаваньні да Беларускага Народнага Фронту дапасаваць назву арганізацыі „згодна з заканадаўствам”. Але не атрымалася ў „юрыстаў”. Нумар не прайшоў. Дрэнна разьбіраліся ў граматыцы і... „ашыбачка вышла”.

Неўзабаве рашылі паправіць „заканадаўства” і забаранілі слова „народны”. Стала нібыта лепш. Але ўсяроўна – ня тое. Ня той каленкор, як, напрыклад, у 1840-м. Шахнуць бы, як тады. А тут і прэзыдэнтаў разьвялося (фірмы ды акадэміі). Забаранілі і „прэзыдэнтаў” (акрамя аднаго). І ўсяроўна – ня тое. „Ня тое, браткі”, — як казаў Тарас Бульба. Забараніць бы усё – ды ў морду ўсіх, у морду.

Адам МІКША

(наводле матэрыялаў друку і радыё)

СУСТРЭЧЫ Ў АГАЁ

28 траўня ў Пэнсвіле, непадалёк ад Кліўленда (штат Агаё), Старшыня Беларускага Народнага Фронту „Адраджэньне” **Зянон Пазыняк**, кіраўнік агаёўскага аддзелу БАЗА **Пол Васілеўскі** ды прадстаўнікі кліўлендзкіх беларусаў мелі спатканьне з кангрэсманам ад штату Агаё сп. **Сьтывенам Лятарэтам**.

Беларуская дэлегацыя выказала занепакоенасьць пагрозаю незалежнасьці Беларусі з боку Расеі, плянаваньнем у Беларусі чарговага, супярэчнага Канстытуцыі, рэфэрэндуму і новым наступам рэжыму Лукашэнка на правы беларусаў. Ішла гаворка таксама пра „Акт аб дэмакратыі ў Беларусі” ды іншыя тэмы.

Справы, пра якія гаварылі з кангрэсманам, павінны мець працяг у Вашынгтоне. Галоўнае будзе залежыць ад беларусаў.

Сустрэчы з кангрэсманам Лятарэтам папярэднічала прадстаўнічая канфэрэнцыя „Аднаўленьне дэмакратыі ў Беларусі”, арганізаванае ў Кліўлендзе 3-4 траўня актывістамі Беларуска-амэрыканскага задзіночання (БАЗА). У канфэрэнцыі прынялі ўдзел **Івонка Сурвіла**, **Зянон Пазыняк**, **Сяргей Наушчык**, **Віталь Зайка**, **Вячаслаў Станкевіч**, **Васіль Мэляновіч** і іншыя вядомыя беларускія дзеячы.

Дзьве галоўныя тэмы былі ў выступленьнях удзельнікаў: пагроза незалежнасьці Беларусі ў сувязі з агрэсіўнай палітыкай пуцінскай Масквы і плянаваньнем незаконнага рэфэрэндуму аб так званым „Канстытуцыйным акце” і другая тэма – арганізацыя падтрымкі ў Кангрэсе ЗША „Акту аб дэмакратыі для Беларусі”.

Разглядаліся таксама іншыя тэмы (напрыклад, зьнішчэньне рэжымам

Лукашэнка беларускага друку, дыскрымінацыя традыцыйных беларускіх рэлігійных канфэсіяў і інш.).

Усё гэта знайшло адлюстраваньне ў рэзалюцыі канфэрэнцыі, дзе падкрэсьлена, што „антыдэмакратычны рэжым Лукашэнка стварыў адмысловую выбарчую сістэму фальсіфікацыі галасаваньня, цалкам залежную ад улады і непадкантрольную грамадзасьці. Усе выбары і рэфэрэндумы, якія абдыліся ў Беларусі, былі сфальсіфікаваныя ўладамі. У выпадку правядзеньня гэтага рэфэрэндума вынікі ягоньня ўжо прадвызначаныя кіруючым рэжымам.

Такім чынам, рэфэрэндум ў Беларусі будзе азначаць ліквідацыю Незалежнасьці. Страта эмісіі беларускіх грошай у гэтых умовах будзе стратай незалежнасьці. Уключэньне беларускай арміі ў склад расейскага войска будзе стратай незалежнасьці. Страта беларускай нацыянальнай маёмасьці будзе стратай незалежнасьці...”.

Было разгледжана таксама пытаньне пра несправядлівыя адносіны да беларусаў у Амэрыцы і прынята па гэтай тэме спэцыяльная рэзалюцыя „Аб дыскрымінацыі палітычных эмігрантаў з Беларусі”. „У дзейнасьці амэрыканскага эміграцыйнага ведамства, — сказана ў тэксце, — назіраюцца зьявы, якія можна ацаніць як дыскрымінацыю беларусаў у параўнаньні зь выхадцамі зь іншых краінаў...”.

З 1996 году некалькі сотняў грамадзянаў Беларусі атрымалі ў ЗША палітычны прытулак і праз год, у адпаведнасьці з законам, падалі на „зьялёную карту” (дазвол на жыхарства). Але па нашых дадзеньх толькі тры асобы зь іх атрымалі „зьялёную карту”.

У кулуарах канфэрэнцыі абмяркоўвалі пытаньне аб 40 мільёнах даляраў дапамогі так званай „апазыцыі” ў Беларусі, заплянаваных у „Акце аб дэмакратыі...”. Выказвалі меркаваньні, што гэта вельмі дрэнны і некарэктны пункт у законе, які сьведчыць пра павярхоўнае разуменьне палітычнай сітуацыі на Беларусі, бо нельга спускаць грошы ў псеўдаапазыцыю, створаную Гансам Вікам і гэбэ-агентурай дзеля развалу нацыянальна-вызвольнага руху. Яна ўжо жэрла і ўкрала мільёны, швэндаючыся то ў Брусэль, то ў Маскву, праваліла і стагнала ўсё, за што бралася, не здабыла на свой рахунак аніякага палітычнага выніку. У той час, калі Беларускі Народны Фронт 12-15 гадоў таму падняў праўду пра Чарнобыль, пра Курапаты, зачыніў дзейнасьць КПСС ў Беларусі і вярнуў незалежнасьць Бацькаўшчыны, ня маючы ніякіх грошай і не кланяючыся ні Эўразьвязу, ні АБСЭ.

Калі ў псеўдаапазыцыю (у выніку неразуменьня становішча амэрыканцамі) зноў кінуць мільёны, то гэта стане пагубельлю для нацыянальнага змаганьня супраць рэжыму і маскоўскай агрэсіі, бо імітатары, маўляў, затопчуць нават парасткі. Гэта мы ўжо бачылі.

Выказваліся і іншыя меркаваньні, што, маўляў, сродкі маглі б трапіць і ў шэрагі беларускага адраджэньня, і гэта дапамагло б нацыянальнаму супраціўленьню.

У афіцыйных выступак і ў дыскусіі гэтая тэма не фігуравала. Ніхто не лічыў яе вельмі важнай. Цанілася палітычнае значэньне Акту, прыняцьцё якога выбудоўвала б таксама выразнасьць дзеяньня ЗША ў дачыньні да канфлікту ў Беларусі.

3-4 траўня 2003 г.

Кліўленд-Нью-Ёрк

Ганна ПАШКОЎСКАЯ

БУДАПЭШСЦКІ МЭМАРАНДУМ.

1994 г.

Беларусь атрымае гарантыі бясьпекі ад ЗША, Расеі і Вялікай Брытаніі

52-гі саміт канфэрэнцыі па бясьпекі і супрацоўніцтву ў Эўропе (АБСЭ) адбыўся ў Будапэшце 5-6 сьнежня 1994 г. Беларусь зьяўляецца сябрам АБСЭ. Саміт быў значны, таму што Ўкраіна, Беларусь і Казахстан далучыліся да дамовы аб нераспаўсюджваньні ядзернай зброі (NPT) на фармальнай цырымоніі 5 сьнежня з удзелам прэзыдэнтаў Біла Клінтана, Барыса Ельцына, Леаніда Кучмы, Нурсултана Назарбаева і прэм’ера Джона Мэйджара. Гэты крок адкрывае шлях для дзеяньняў Расеі і ЗША па правядзеньні дадатковых скарачэньняў ядзернай зброі ў рамках дамовы START II.

Для Беларусі ёсць важным, што **Мэмарандум аб гарантыях бяспекі** сцвярджае абавязальствы Злучаных Штатаў, Расеі і Злучанага Каралеўства па забеспячэнню незалежнасці, суверэннасці і тэрытарыяльнай цэласнасці Беларусі. Дадаткова важнасць яго для Беларусі ў тым, што Расея падпісала **Мэмарандум**, прытрымліваючыся сваіх абавязальстваў.

Потым былі прынятыя *Дэкларацыя па ўступленні Украіны ў NPT, гарантыі бяспекі для Украіны, Беларусі і Казахстана, Сумесная Дэкларацыя па Эўрапейскай Бяспецы і па ўступленні ў Сілу Дамовы START I*, прапанаваныя дэлегацыяй ЗША.

Лідэры падпісантаў Лісабонскага Прагаколу (ЗША, Расея, Украіна, Беларусь і Казахстан) да таго ж Злучанае Каралеўства выкарысталі магчымасць на саміце АБСЭ, каб прызнаць ключавыя дасягненні па нераспаўсюджванні і ўвесці ў сілу Дамову START I. З боку ЗША галоўнай мэтай нераспаўсюджвання ёсць забеспячэнне прыняцця Украіны, Беларусі і Казахстана ў Дамову па Нераспаўсюджванні (NPT) у якасці дзяржаваў, што ня маюць ядзернай зброі. Калі ўкраінская Рада 16 лістапада прагаласавала за далучэнне да NPT, гэтая мэта была дасягнута (Беларусь і Казахстан далучыліся раней).

У якасці прызнання крокаў, зробленых Украінай, Беларусьсю і Казахстанам па далучэнні да NPT, ЗША, Расея і Злучанае Каралеўства падпісалі індывідуальныя мэмарандумы па гарантыях бяспекі з кожнай з гэтых краінаў. Гэтыя гарантыі, сьпярша выкладзеныя ў дачыненні да Украіны ў Трохбаковай Заяве ад 14 студзеня 1994 г, вызначаюць нашыя абавязальствы ў рамках АБСЭ паважаць незалежнасць, суверэннасць і тэрытарыяльную цэласнасць трох краінаў. У ёй зацверджаныя нашы абавязальствы дамагацца неадкладнага дзеяння з боку Рады Бяспекі ААН па забеспячэнні падтрымкі ў выпадку, калі гэтыя дзяржавы стануць ахвярамі або апынуцца пад пагрозай агрэсіі, падчас якой будзе выкарыстоўвацца ядзерная зброя супраць іх і каб не выкарыстоўваць ядзерную зброю супраць іх, па-за выключэннем вельмі абмежаваных і малаверагодных абставінаў. Гарантыі таксама прадугледжваюць кансультацыі, калі ўзнікнуць пытанні што да гарантыяў. Пасля падпісання гарантыяў для Украіны прэзідэнт Кучма атрымаў пратакол аб далучэнні Украіны да NPT.

Лісабонскі пратакол падпісантаў з далучэннем Злучанага Каралеўства абнародаваў сумесную дэкларацыю па Эўрапейскай бяспецы і па прымяненні Трохбаковай Заявы. Сумесная заява падкрэслівае важнасць забеспячэння таго, каб у адпаведнасці з дзейнасцю інстытуцыяў бяспекі працэс развіваўся б такім чынам, што бяспека і стабільнасць усіх дзяржаваў АБСЭ была б забяспечана. Сумесная заява таксама адзначае прагрэс ў прымяненні Трохбаковай Заявы ад 14 студзеня.

Падпісанты Лісабонскага Прагаколу абмяняліся пратаколамі ратыфікацыі START I. Умовы з боку парлямэнту Расеі па ратыфікацыі START I не дазвалялі Расеі абмяняцца пратаколам па ратыфікацыі START I да тае пары, пакуль Беларусь, Украіна і Казахстан не далучацца да NPT. Дамова ўвайшла ў сілу з абменам пратаколу. START I быў падпісаны пррэзідэнтам Бушам і Гарбачовым на саміце ў Маскве 31 ліпеня 1991 г. Паводле дамовы, кожны з бакоў абмяжоўвае да 1600 свае ядзерныя запасы, якія могуць несці ня больш за 6000 боегалоўак. START I павінен знізіць існуючую стратэгічную зброю прыкладна на 40% ад узроўню 1990 г.

* * *

Наступным падаецца тэкст **Мэмарандума** па гарантыях бяспекі, падпісаны ЗША, Беларусьсю, Расеяй і Злучаным Каралеўствам:

Злучаныя Штаты Амэрыкі, Расейская Федэрацыя, Злучанае Каралеўства Вялікай Брытаніі і Паўночнай Ірландыі, Рэспубліка Беларусь,

Вітаючы далучэнне Рэспублікі Беларусь да Дамовы аб Нераспаўсюджванні Ядзернай Зброі ў якасці неядзернай дзяржавы,

Беручы пад увагу абавязальства Рэспублікі Беларусь вывесці ўсю ядзерную зброю са сваёй тэрыторыі ў вызначаны перыяд часу,

Адзначаючы змены ў міжнародным становішчы па бяспецы, уключна з канцом халоднай вайны, што стварыла ўмовы для глыбокага скарачэння ядзерных сілаў.

Мы падцвярджаем наступнае:

1. Злучаныя Штаты Амэрыкі, Расейская Федэрацыя і Злучанае Каралеўства Вялікай Брытаніі і Паўночнай Ірландыі пацвярджаюць іхнія абавязальствы да Рэспублікі Беларусь у адпаведнасці з прынцыпамі Заключанага Акту АБСЭ паважаць незалежнасць, суверэннасць і існуючыя межы Рэспублікі Беларусь.

2. ЗША, РФ і Злучанае Каралеўства пацвярджаюць іхнія абавязальствы не прыбягаць да пагрозаў выкарыстання сілы супраць тэрытарыяльнай цэласнасці або палітычнай незалежнасці Рэспублікі Беларусь і тое, што ніякі від іхняй зброі ніколі ня будзе выкарыстаны супраць Рэспублікі Беларусь, акрамя як ў выпадку самаабароны або інакш, у адпаведнасці з Хартыяй ААН.

3. ЗША, РФ і Злучанае Каралеўства пацвярджаюць іхнія абавязальствы да Рэспублікі Беларусь, у адпаведнасці з Прынцыпамі Заключанага Акту АБСЭ не прыбягаць да эканамічнага ціску з мэтай падпарадкаваць сваім інтарэсам выкарыстанне Рэспублікай Беларусь яе правоў, неад'емных ад яе суверэннасці, а таксама не забяспечваць сабе перавагі якога кольвечы кшталту.

4. ЗША, РФ і Злучанае Каралеўства пацвярджаюць іхнія абавязальствы дамагацца неадкладных дзеянняў Рады Бяспекі ААН па аказанні падтрымкі Рэспубліцы Беларусь як неядзернай дзяржавы, далучанай да Дамовы аб Нераспаўсюджванні Ядзернай Зброі, калі Рэспубліка Беларусь станецца ахвярай акту агрэсіі альбо аб'ектам пагрозы агрэсіі, пры якой выкарыстоўваецца ядзерная зброя.

5. ЗША, РФ і Злучанае Каралеўства пацвярджаюць ў выпадку Рэспублікі Беларусь іхнія абавязальствы не выкарыстоўваць ядзерную зброю супраць якой кольвечы неядзернай дзяржавы, далучанай да Дамовы аб Нераспаўсюджванні Ядзернай Зброі, акрамя выпадку нападу на іх самых, іхнія тэрыторыі або залежныя тэрыторыі, на іхнія ўзброеныя сілы або іхніх хаўруснікаў з боку такой дзяржавы ў хаўрусе альбо лучна з ядзернай дзяржавай.

6. ЗША, РФ і Злучанае Каралеўства будуць праводзіць кансультацыі ў выпадку, калі ўзнікне сітуацыя, якая паставіць пытанні адносна гэтых абавязальстваў.

Гэты Мэмарандум уваходзіць у сілу з моманту яго падпісання.

Падпісаны ў чатырох копіях (асобніках) аднолькавай сілы на ангельскай, беларускай і расейскай мовах.

(Belarusian Review, t. 6, №4, зіма 1994/1995. стар. 2-3)

(Пераклад з анг. В. Зайкі)

АБ ПАРУШЭННЯХ МАЁМАСНЫХ ПРАВОЎ ГРАМАДЗЯНАЎ БЕЛАРУСІ

А. Лукашэнка указам №70 ад 13 лютага 2003 г. парушыў маёмасныя правы мільёнаў грамадзянаў Беларусі. Сутнасць парушэння ў наступным.

Вярхоўны Савет 12 склікання 19-га студзеня 1993 г. прыняў Закон „Аб раздзяражалеўні і прыватызацыі дзяржаўнай уласнасці ў Рэспубліцы Беларусь.” У адпаведнасці з Законам і Пастановай Вярхоўнага Савета аб парадку ўвядзення ў дзеянне гэтага Закона было вызначана, што 50% кошту прыватызуемых прадпрыемстваў перадаецца грамадзянам бязвыплатна праз механізм імянных прыватызаваных чэкаў. Сваім указам Лукашэнка адмяняе гэтую норму, парушае тым самым і Закон, і правы беларускіх грамадзянаў.

6.07.1993 г. Вярхоўны Савет прыняў Закон „Аб імянных прыватызацыйных чэках Рэспублікі Беларусь”.

У адпаведнасці з гэтымі заканадаўчымі актамі Савет Міністраў правёў эмісію імянных прыватызацыйных чэкаў і правёў разлікі іх кошту. Гэтую працу праводзілі Міністэрства статыстыкі і Міністэрства дзяржамаёмасці. Парадак разлікаў быў наступным. Быў падлічаны кошт усёй прамысловай інфраструктуры Беларусі. Бралася дзеве трэці агульнага кошту, дзялілася на 2. Кошт $\frac{1}{2}$ ад $\frac{2}{3}$ усёй прамысловай інфраструктуры і быў замацаваны ў кошыце чэкаў. ($\frac{1}{3}$ кошту клалася на вайсковую інфраструктуру і непасрэдна на абслугоўваючыя яе прадпрыемствы, чыгунку і некаторыя іншыя прадпрыемствы, якія вырашана было пакінуць у дзяржаўнай уласнасці).

Такім чынам 50% кошту прадпрыемстваў, пералічаных ва ўказе №70

закладзены ў кошт імянных прыватызацыйных чэкаў. Фактычна, уладальнікі імянных прыватызацыйных чэкаў калектыўна валодаюць 50% гэтых прадпрыемстваў. Пры іх продажы палову кошту пакупнікі павінны аплаціць прыватызацыйнымі чэкамі, купіўшы гэтыя чэкі ў грамадзянаў, або прыцягнуўшы ўласнікаў чэкаў да пакупкі акцыяў.

Указ №70 непасрэдна парушае правы грамадзянаў, якія зацверджаныя арт. 44 Канстытуцыі Рэспублікі Беларусь.

„Дзяржава гарантуе кожнаму права ўласнасці і садзейнічае яе набыццю.

Уласнік мае права валодаць, карыстацца і распараджацца маёмасцю як асобна, так і сумесна з іншымі асобамі. Недатыкальнасць уласнасці, права яе атрымання ў спадчыну ахоўваецца законам.

Уласнасць, набытая законным спосабам, абарняецца дзяржавай.

Дзяржава заахвочвае і ахоўвае зберажэнні грамадзянаў, стварае гарантыі вяртання ўкладаў.

Прымусовае адчужэнне маёмасці дапускаецца толькі па матывах грамадзкай неабходнасці пры захаванні ўмоваў і парадку, вызначаных законам, са свачасовым і поўным кампенсаваннем кошту адчужанай маёмасці, а таксама згодна з пастановай суда.

Ажыццяўленне права ўласнасці не павінна супярэчыць грамадзкай карысці і бяспекцы, наносіць шкоды навакольнаму асяроддзю, гісторыка-культурным каштоўнасцям, уціскаць правы і абараняемыя законам інтарэсы іншых асобаў.

Дэфармацыя заканадаўства па раздзяржаўленні і прыватызацыі (якое было яшчэ недастаткова дасканалым) ў бок абмежаванняў правоў грамадзянаў пачалася адразу пасля прыходу А. Лукашэнкі да ўлады. Да 1998 г. фактычна раздзяржаўленне і прыватызацыя былі спыненыя. 11-га сьнежня 1998 г. „палата“ ўнесла змены ў заканадаўчыя акты па пытаньнях раздзяржаўлення і прыватызацыі.

Асноўная змена тычылася лічбы 50%. Дакладная лічба 50% была заменена на „да 50%“, што разам з указам А. Лукашэнкі №101 за 3-га сакавіка 1995 г. пазбавіла грамадзянаў маёмаснага права, замацаванага праз імянныя чэкі.

Акрамя непасрэднага парушэння, як гэта зроблена ўказам №70, сёння дзейнічае схаваны механізм абкрадання грамадзянаў. Указам 101 права вызначаць парадак раздзяржаўлення і прыватызацыі нададзены А. Лукашэнку і чыноўнікам. Карыстаючыся нормай „да 50%“, доля чэкавай прыватызацыі любога ліквіднага прадпрыемства не перавышае 1%, ды і то дазваляецца гэта рабіць толькі для работнікаў прадпрыемства. Указы А. Лукашэнкі па прыватызацыі буйных прадпрыемстваў і ўвогуле праграмы прыватызацыі, у якіх вызначаюцца у тым ліку і долі бязвыплатнай перадачы акцый кіраўніцтву прадпрыемстваў і работнікам міністэрстваў, зьяўляюцца закрытай інфармацыяй, у адкрытым друку не публікуюцца ў парушэнне арт. 18 Закона „Аб раздзяржаўленні і прыватызацыі дзяржаўнай уласнасці ў Рэспубліцы Беларусь“.

Сяргей ПАПКОЎ

УДАКЛАДНЕНЬНЕ

У №4(44) „Беларускіх Ведамасцяў“ за 2002 г. дапушчаны недакладнасці ў матэрыяле „Далёка і цяжкая пара“ (Гутарка з Янінай Кахановіч).

На стар. 7 памылкова напісана: „Жыў такі Сяржынскі. Ён быў жанаты на даччы Тодара Лебяды“. Удакладнена: „Уладзік Чэржынскі жанаты з сястрой Зьмітрак Бядулі“.

На гэтай жа старонцы ў канцы раздзелу напісана: „Згарэў толькі дом Купалы, астатняе ўсё засталася“. Удакладнена: „Згарэў увесь бок вуліцы, дзе жыў Купала, а супрацьлеглы (наш бок) – ацалёў“.

(Рэдакцыя)

ПАВЕДАМЛЕНЬНЕ

„Беларускія Ведамасці“ – адзіны беларускі часопіс (бюлетэнь) адрэдакцыйнага кіталу. Выдаецца з 1996 г.; апошнія некалькі гадоў —

выключна на ахвяраванні беларусаў за мяжой, беларускіх арганізацыяў і, дзякуючы ахвярнай працы рэдакцыі ды сяброў Фронту і Кансэрватыўна-Хрысціянскай Партыі – БНФ.

Складанасці выдання „БВ“ сталі прычынай храналігічнага адставання ў друку пастаянных матэрыялаў: „Хронікі парушэнняў правоў беларусаў“ і „Прэс-рэліз“. Рэдакцыя спадзяецца на разуменне ў чытачоў нашага агульнага беларускага становішча.

„Хроніка...“ ёсць летапіс падзеяў халоднай вайны супраць беларусаў, якая адбываецца. Друк „Хронікі“ неабходны ў любых часовых каардынатах. Гэтак жа (як мы лічым) і „Прэс-рэліз“, тэксты якога рыхтуе нашае „вострае піро“ – Валеры Буйвал.

„Прэ-рэліз ёсць пераглядам інфармацыйнай мешаніны падрэжымнага друку і аднаўленьнем рэальнай карціны падзеяў і зьяваў, і ўсяго таго, што адбываецца на Беларусі, з пункту гледжання дачыненняў да аўтэнтчнага жыцця нашага народа, нашых беларускіх каштоўнасцяў, нашай незалежнасці, культуры і пазыцыі змаганьня за вольную і моцную Беларусь. Гэта таксама летапіс, які не старэе.

(Рэдакцыя)

ПРЭС-РЭЛІЗ

(паводле „Народнай Волі“, „Нашай Свабоды“ і радыё.)

ЛЮТЫ- 2002 г. (працяг з №2(48) 2003 г.)

■ **Сяргей Краўцоў „Эканоміка кантрастаў“.** На вуліцах сталіцы ўсё больш раскошных аўтамабіляў, скрозь павырасталі дамы-катэджы. Але больш за 42% сем’яў маюць даходы ніжэй афіцыйнага пражытковага мінімуму. Доля стратных і нізкарэнтабельных прадпрыемстваў дасягнула 70%, а ў сельскай гаспадарцы – 90%. Розніца ў даходах бедных і заможных гараджан аўраў дасягнула ня менш як 10 разоў (ў заходне-эўрапейскіх краінах яна складае 5-6 разоў). Пэнсіі вайскоўцаў і міліцэйскіх пэнсіянераў у 3-4 разы перавышаюць цывільныя.

Раней бяднейшыя ратаваліся, збіраючы і здаючы пустыя пляшкі. Але расейская піўная экспансія (у гэтым слове няма ані ценю іроніі) прывяла да таго, што на руках у насельніцтва скапілася каля 15 мільёнаў нерэалізаваных пляшак, да 4 мільёнаў – на складах прадпрыемстваў. Надыходзячы пасяўны аўрал зноў абяскровіць банкі і прамысловыя прадпрыемствы. Шчыра кажучы, ім няма ўжо што даваць калгасам і саўгасам. 2001 г. са стратамі завершылі 1403 сельгаспрадпрыемствы або каля 60% ад іх агульнай колькасці. Запачычаныя сельгаспрадпрыемствы за леташні год выраслі ў 2,3 разы і склалі на пачатак сёлетняга году 1264,9 мільярда рублёў. Рэжым вырашчывання рэфармаваць сельскую гаспадарку. Але часткова, гэта значыць змяніць форму зусім ляжачых гаспадарак. Гэта тое самае, што спрабаваць паставіць „волзе“ карданны вал ад „мерсэдэса“: яна ўсё роўна хутэй не паедзе. У краіне моцная аўтарытарная дзяржулада пры слабой эканоміцы. І чым мацней гэтая ўлада, тым больш лядашчая эканоміка.

Беларусь вытварае ўсялякага тавару ў 30 разоў менш за Бэльгію, краіну з такой як у нас колькасцю насельніцтва, але са значна меншай тэрыторыяй.

■ Нашчадкі „адзінага і непаўторнага кандыдата“ Ганчарыка ўпэўнена працягваюць ягоную інтэграцыйную (чыгтай – здрадніцкую) палітыку. Новы кіраўнік Фэдэрацыі прафсаюзаў Беларускай Ф. Вітко падпісаў разам са сваім расейскім калегай М. Шмакавым заяву „каардынацыйнага савету фэдэрацыі незалежных прафсаюзаў Расеі і Беларусі“ (ёсць і такая інтэграцыйная хімія, незабыўны Ганчарык заснаваў). У заяве ёсць і такі пасаж: „Недапушчальна, што такая палітыка ажыццяўляецца на частцы тэрыторыі будучай саюзнай дзяржавы Беларусі і Расеі...“

■ Баронячы „русскоязычных“, расейскія прапаганда, охлас і дзяржорганы сістэматычна абзывалі „нацыянал-фашыстамі“ латышоў, літоўцаў, украінцаў, нас з вамі (за патрабаваньне ведання дзяржаўнай мовы) на тэрыторыі адпаведных дзяржаваў.

І вось 20 лютага расейская Дума раздзілася ў другім чытанні законам „Аб грамадзянстве“. Цяпер расейскае падданства змогуць атрымаць толькі тыя, хто

добра ведае расейскую мову. Ай-яй-яй, якія фашысты. Як іранічна кажа *Зянон Пазыняк* – „навокал адны фашысты...”

■ *Уладзімер Кулажанка „Крыж падману”*. У Беларусі людзі, фактычна, аплочвалі і аплочваюць выдаткі за жыллё поўнасьцю. Бо больш высокія кошты за паліва, цяпло і электраэнергію вытворцы ўключалі ў сабекошт сваіх вырабаў, што павышала цэны. Купляючы тавары ў крамах, людзі плацілі і за тое, што даставалася ім па цэнах ніжэй вартасці, у прыватнасці за камунальна-бытавыя паслугі. Узнікае пытаньне: навошта дзяржаве перапамоўваць грошы з адной кішэні ў другую? Які ў гэтым сэнс? Сэнсу ніякага, апроч таго, што была савецкая намэнклятура, якая рассялілася ў шыкоўных кватэрах, атрымлівала нароўні з іншымі людзьмі ня проста субсідыі, а вялікія субсідыі на аплату жылльёвай раскошы. Гэта першая прычына. А другая – людзям увесць час гаварылі аб „перавагах сацыялізму”. Падманвалі.

■ *Курапаты „Нароная Воля”* зьмясьціла 26 лютага яшчэ адзін опус пра Курапаты. Лексіка майстрыхі пярэпраўды цыцэраонаўская. Вось як аўтарка кваліфікуе Курапаты: „Гэта – сымвал мужнасьці і стойкасьці сёньняшніх патрыётаў Беларусі, якія ўратавалі вядомае ўсяму сьвету месца масавых пахаваньняў бязьвінных ахвяраў ад руінаваньня пад выглядам пракладкі сучаснай магістралі. На маладых людзей – вартавых Курапатаў – кідалі амапаўцаў з дубінкамі, будаўнікоў з бульдозэрамі, хуліганаў с кулакамі. Але яны не адступілі...”

За звонкім пафасам крыецца сьведомая хлусьня. Усе ведаюць і бачылі, як некалькі маладых людзей паляць вогнішча і сядзяць у намёце на ўскрайку курапачкага лесу, як яны раздаюць інтэрв’ю і прымаюць падарункі. Як каля вогнішча грэюцца згаданыя амапаўцы, а побач ва ўсю і зусім бесперашкодна бульдозэры кладуць па магілах лукашэнкаўскую магістраль. Дэкаратыўная „варта памяці” пад эгідай сумнаведомай Хартыі-97 – гэта чарговая спроба заблытаць беларускую і міжнародную грамадзкуюсьць. Тыя, хто начуе ў лесе, *не баранілі Курапаты, ня ставілі крыжы, не супрацьстаялі гвалту, нічога не ўраўноўвалі*. Ім ня трэба было адступіць, бо ніхто на іх не наступаў.

Курапачкуню сьвятынню баранілі і працягваюць бараніць па большасьці далёка не маладыя людзі з Кансэрватыўна-Хрысьціянскай Партыі – БНФ: ставяць на магілах крыжы, змагаюцца, моляцца, церпяць ад рэпрэсіяў. Нават на здымках у „Нар. Волі”, далучаных да патэтычных артыкулаў пра „маладых герояў”, мы бачым сівога спадара *Пётру Шапкеля, сябра Саюму нашай Партыі*.

У чым сэнс гэткай інфармацыйнай блятаніны? Чытаем далей: „Цяпер адкрываецца доўгачаканая пэрспэктыва паразуменьня ў грамадстве і магчымасьць мэмарыялізацыі гістарычна-культурнага помніка”.

Вось як, аказваецца. Антыбеларускі рэжым раздае нашым людзям штрафы, катуе і арыштоўвае, працягвае класыці магістраль на магілах, і гэта ёсьць „адкрыцьцё пэрспэктывы”! Далей апісана, як „пэрспэктыва” будзе ладзіцца „аднаўленьнем высілкаў з боку грамадзкіх і дзяржаўных органаў (*тых самых, што працягваюць нішчыць сьвятынню*)...”

Для поўнай яснасьці трэба дачытаць опус да канца. А ў канцы даецца адрас і тэлефон нейкай „Беларускай арганізацыі працоўных жанчын” з прапановай дасьляць практы „мэмарыялізацыі” да іх. Фантомныя камітэты і камітэцікі, прайдзісьветы кшталту Жыхар і Арэшкі грунтоуюць свае мітусьлівыя намаганьні на інфармацыйных фальшыўках і глумленьні над Курапачкай сьвятыннай.

Але ўсё гэта спльывае, як сьмецьце, з вясновай вадой. Пабудова Народнага Мэмарыялу (Лесу Крыжоў) самым народам павінна стацца сапраўднай формай увекавечваньня памяці пакутнікаў.

■ Памятаецца перапіску Івана Жахлівага з князем Курбскім, які хаваўся ад цара ў нас, у *Вялікай Літве*? Гісторыя паўтараецца. У канцы лютага экс-баярын **Барыс Беразоўскі** паведамаў у сваім лёнданскім прытулку, што ўсе ўлікі і доказы, сабраныя ягонымі людзьмі, а таксама накручаны імі дакумэнтальны фільм *пра ўзрывы жывых дамоў у Маскве ў 1999 г. рукамі эбістаў* знаходзяцца ў надзейным месцы і, нават калі яго заб’юць, нішто не перашкодзіць іх абнародаваць. „Я маю адзіную мэту,— сказаў Беразоўскі,— пачаць аб’ектыўнае рассьледваньне. Гэта нанясе мацнейшы ўдар па Расеі, але я б’юся за яе, а не супраць яе. Я апублікую ўсё дзеля таго, каб падштурхнуць Расею да пакаяньня (*задумка харошая, але ў рэалізацыю верыцца з цяжкасьцю*).

Неабходна назаўсёды знішчыць КГБ, разбіць гэтую арганізацыю бандытаў, якія забіваюць без суда і следства пад прыкрыццём дзяржавы”.

Ай ды Беразоўскі! Ня тое што лёнданская ўцякачка Віннікава зь яе бяскрыўдным лепятаньнем.

■ Хлопчыкі з „аб’яднанай апазыцыі” тэрэтызуюць. Маладзенькі і ўсьмешлівы **Жэня Лабановіч**, старшыня выканкаму АПП, надрукаваў свой партрэт і звышаналітычны опус у „*Народнай Волі*” за 27 лютага пад назовам „Сёння зьяць владзь невозьможна”. Тэкст поўны ляманту на тэму бессэнсоўнасьці барацьбы супраць рэжыму Лукашэнка: „Белорусская оппозиция совсем не слаба, но зьяць владзь 9 сентября 2001 года у нас не было ни единого шанса...” і г.д.

Хочацца спытаць: дык навошта тады было тлуміць галаву электарату з „адзіным кандыдатам Х”, на плякаціках і ва ўлётках, на якіх трымаліся за рукі ўсе „непераможныя”, ад Лябедзкі да Чыгіра, навошта было запрашаць людзей на плошчу сьвяткаваць „перамогу”? Хаця не, адзін дакладны зьлепак са спосабу мысьленьня гэтай „апазыцыі” мысьляр Лабановіч сапраўды дае: „Ключ к механизму давления на Лукашенко можно найти в России. В этом направлении оппозиция должна работать не покладая рук (*ах, які стэль!*) Кроме того, вряд ли демократическая оппозиция сможет предложить российской политической элите больше, чем предлагает Александр Лукашенко”.

Сапраўды, больш, чым Беларусь, запрапановаць акупантам гэтая публіка ня можа.

САКАВІК-2002

■ На лютаўскім паседжаньні Магілёўскай асацыяцыі прамыславікоў і прадпрыемстваў было адзначана, што ў студзені сёлета (у параўнаньні з аналягічным пэрыядам летась) аб’ёмы вытворчасці на магілёўскіх прадпрыемствах скараціліся на **13,5%**. „Залежы” гатовай прадукцыі на складах дасягнулі **84%** ад мясачнага аб’ёму вытворчасці, доўг за выкарыстаную электраэнергію перавысіў **21** мільярд рублёў. Найбольшы спад вытворчасці назіраецца на Магілёўскім прамысловым аб’яднаньні „Хімвалакно” і акцыянерным таварыстве „Магілёўхлебпрадукты”.

■ Узровень беспрацоўя сярод людзей з абмежаванымі разумовымі і фізічнымі магчымасьцямі цяжкай ступені ў Беларусі набліжаецца да **100%**. Пра гэта паведамлілі журналістам прадстаўнікі грамадзкай арганізацыі „Беларуская асацыяцыя дапамогі дзецям-інвалідам і маладым інвалідам”. У краіне няма нармальнай сістэмы прафарынтацыі, адукацыі і абароны падлеткаў і маладых людзей на рынку працы.

■ За гады кіраванья „ўсёнароднага прэзыдэнта” ў Беларусі нараджаецца дзяцей усё менш, а памірае людзей усё больш. У 2000 г. у нас нарадзілася **93691** чалавек, летась – **91677**. Памерла ў 2000 г. **134867** чалавек, летась – **139904**. Насельніцтва краіны паменшылася ў 2000 г. на **41176**, а летась – на **48227** чалавек.

■ 8 сакавіка апальны крамлёўскі баярын **Барыс Беразоўскі** правёў у Лёндане прэс-канфэрэнцыю, на якой абвінаваціў ФСБ у арганізацыі тэрарыстычных актаў у Маскве ды іншых гарадах Расеі. Вайна ў Чачэніі сталася вынікам гэтага злачынства. На прэс-канфэрэнцыі паказалі фільм французскіх тэлеапрадэраў пад назвай „**Забойства Расеі**”, у якім дэманструецца прыналежнасьць расейскіх спецслужбаў да масавых забойстваў людзей. Беразоўскі сказаў журналістам: „Я ўпэўнены, што гэтыя выбухі, якія паслужылі повадам для разгортваньня вайны ў Чачэніі, былі арганізаваныя ФСБ. Гэта ня проста дадумкі, гэта мая ясная выснова. Я не сьцьвярджаю, што Ўладзімер Пуцін аддаваў непасрэдыя загады узрываць жылля дамы. Але я перакананы – Пуцін ведаў, што ў іх арганізацыі замяшаная ФСБ. Ведаў і не запабегнуў”.

На прэс-канфэрэнцыі выступіў таксама **Мікіта Чыкулін** (былы кіраўнік адмысловага маскоўскага навукова-дасьледчага інстытута, які працаваў на ФСБ. Ён заявіў, што мае дакуманты, якія пацьвярджаюць масавыя закупкі ФСБ гексагену ў 1999-2000 гг.: „Тоны гэтага выбуховага матэрыялу з фальшывымі налэпкамі былі разасланыя ў рэгіянальныя аддзяленьні ФСБ”.

На думку Беразоўскага, „у ФСБ думалі, што Пуцін ня зможа прыйсьці да ўлады дэмакратычнымі мэтадамі”. І дадаў: „Я патрабую міжнароднага рассьледваньня гэтай справы”.

■ Вайна шапікам. Апошнім часам у Менску зьнікла чвэрць камэрцыйных шапікаў: паўгады таму іх было **4170**, цяпер – **3440**. Такім чынам зьявілася ня менш за тысячу новых беспрацоўных.

■ У Беларусі рэзка вырасла вытворчасць алькагольных напояў. Як паведамляе Міністэрства статыстыкі і аналізу, у студзені сёлета іх выраблена на **26,2%** больш, чым у студзені летась. А вытворчасць закускі зьніжаецца. Так, ялавічыны стала менш на **14,6%**, сьвініны – на **5,6%**, вараных кілбасаў – на **5%**, паўвэнджаных – на **19,6%**, натуральнамалочнай прадукцыі – на **1,6%**, хлеба – на **6,3%**. Працэс спайвання насельніцтва працягваецца.

■ Працуем на склад. Рэкорднай выглядае колькасць трактараў, якіх назапасілася на складах тры тысячы адзінак – значна больш за сярэднямесячны аб'ём іх вытворчасці. Далей ідуць матацыклы (**334,8%** ад сярэднямесячнай вытворчасці, **4,5** тысячаў адзінак), шарсыяныя тканіны (**296,8%**), панчошна-шкарпэткавыя вырабы (**265%**), абутак (**214,6%**, **1 млн. 539 тыс. пар!**), радыёпрыёмнікі (**216,9%**, **3,4 тыс. адзінак**). Сярод харчовых тавараў выдзяляюцца крупы, запасы якіх (**4,7 тыс. тон**) у **6** разоў перавышаюць сярэднямесячны аб'ём вытворчасці.

■ А ў атручанай Чарнобылем зоне вытворчасць ідзе ва ўсю. У Хвойніцкім раёне збіраюцца араць. Але тут ляжаць яшчэ незапатрабаваныя **2000 тон** насеннага збожжа, вырашчанага летась на забруджаных тэрыторыях. Іх ніхто не бярэ. Хаця яшчэ ў 1998 г. **Лукашэнка** падчас чарвога чарнобыльскага рэкламнага круіза *загадаў вырошчваць на стронцыева-цэзіійнай зямлі раёна 5000 тонаў насення збожжавых культур*.

■ Міністэрства статыстыкі і аналізу ўжо не хавае, што сітуацыя з выплатай заробкаў краіне катастрафічная. За люты запазычанасць па заробках павялічылася на **37,7** мільярдаў рублёў, альбо на **214%** (!) Дынаміка росту пагражальная. Калі такія тэмпы застануцца, то да лета запазычанасць па заробках можа зраўняцца з фондам заробкаў. З пачатку году запазычанасць па заробках вырасла на **2076%** (!!!). Калі 1 студзеня сёлета аб'ём запазычанасці склаў **3,4** мільярды рублёў, то да 1 сакавіка ён скокнуў да **70** мільярдаў. Амаль палову сумы прыпадае на сельскую гаспадарку.

■ Амаль на 12 тысячаў даляраў „нагрэла” новасібірская фірма „Гэтра” Чашніцкую папяровую фабрыку „Чырвоная зорка”. Згодна з кантрактам, расейцы абавязаліся паставіць у Чашнікі тры аўтапагрузчыкі коштам 496 тысячаў расейскіх рублёў кожны ўзамен на 60 тысячаў квадратных мэтраў дэфіцытных вырабаў. Беларусы паслалі ў Сібір свае дэфіцыты. А атрымаўшы адтуль машыны, высветлілі падчас рэвізіі фінансавых дакументаў, што сапраўдны кошт аўтапагрузчыкаў у паўтары разы менш заяўленага. Больш таго, аказалася, што ў Новасібірску няма фірмы пад такой назвай.

■ „Народная Воля” за 28 сакавіка паведала між іншым: „Плянавалася, што **А. Лебедзько** і Барыс Нямцоў (з Расеі) падпішуць у сталіцы Беларусі некалькі сумесных дакументаў, галоўны з якіх носіць умоўную назву „Інтэграцыя Беларусі і Расеі: правы погляд”. Чыгач нечакана даведаўся, што адзін з лідэраў „аб'яднанай апазыцыі”, ня крыючыся, **інтэгруецца ў ганебную справу дзяржаўнай здрады**. І факт гэты падаецца, як нешта малаважнае, банальнае, ледзь вартае ўвагі.

Зразумела, „незалежны” СМІ маюць больш важныя тэмы для абмеркавання.

■ 22 сакавіка ў Баку адбыліся драматычныя падзеі. 2000 дэманстрантаў спрабавалі прабіцца да будынку парламанту Азербайджана праз паліцэйскія кардоны. Было шмат параненых з абодвух бакоў. Камэнтатары паведалі, што гэта была дэманстрацыя азербайджанскай „аб'яднанай апазыцыі”, у якую ўваходзіць шэраг партыяў і партыйкаў. Адзін з лідэраў гэтай „апазыцыі” – сумнавядомы Мугалібаў, экс-прэзідэнт, вытураны з Баку ў 1992 г. мясцовым Народным Фронтам. Ён цяпер жыве ў Маскве (!) і вядзе рэй змаганьня супраць дыктатара Аліева.

Як шмат агульнага з нашай прамаскоўскай намэнклатурнай „аб'яднанай апазыцыяй”? Зь якой лёгкасцю пасылаюць яны людзей пад паліцэйскія палкі за „святшчэннае дзела інтэграцыі з Расеяй”.

На гэтым падабенства не канчаецца. У Азербайджане разгараецца буйнейшы скандал у трэцім сэктары. Грантадаўцы ўрэшце ўбачылі, што сотні „недзяржаўных” арганізацыяў марнуецца грантаўскія грошы і існуюць выключна дзеля сябе самых. Якое ўсё знаёмае...

■ З пачатку сёлетняга году спажывецкія цэны ў Беларусі выраслі на 12% (за аналягічны пэрыяд летась – на 12,8%). У 2002 г. урад і Нацбанк прагназуюць павышэнне цэнаў на 20-27 адсоткаў.

■ У цэнтры Воршы 24 сакавіка прайшоў пікет Кансэрватыўна-Хрысціянскай Партыі – БНФ да ўгодкаў БНР. Сьвяткаваньне падтрымаў Свабодны прафсаюз. Над пікетуюцамі луналі *Бел-Чырвоная-Белыя сьцягі*. Людзі трымалі плякаты: „*Жыве незалежная Беларусь!*”, „*Беларусы! Лёс Радзімы ў нашых руках*.” Да пікета далучыліся гараджане.

КРАСАВІК-2002

■ У сакавіку кватэрная плата павялічылася на **43,8%**. У лютым яна ўжо павялічылася на **82,2%**. На **20%** узрос кошт ацяплення і гарачай вады. З пачатку году кватэрная плата павялічылася ў **2,74 разы** (за ўвесь 2001 г. – на 38,5%), ацяпленне падаражэла на **38,3%**, гарачая вада – на **38,2%**, электраэнергія – на **25%**, халодная вада і каналізацыя – на **12,2%**.

■ Рашэннем праўлення Нацыянальнага банку Беларусі, яшчэ адзін банк пазбаўлены ўсіх ліцэнзіяў на ажыццяўленне банкаўскіх апэрацыяў – ААТ „Беларускі біржавы банк”. Працягваецца разбураньне банкаўскай сістэмы.

■ Згодна з афіцыйнай статыстыкай, больш за **30%** беларускіх прадпрыемстваў знаходзяцца ў банкрутным ці перабанкрутным стане. Каля **70%** усіх актываў беларускіх прадпрыемстваў прыпадае на запасы сыварыны, матэр'ялаў і гатовай прадукцыі.

■ Чарнобыльскія „дабрадзеі”. Намесьнік Генэральнага сакратара ААН **Кенза Ашыма** прыязджаў 7-9 красавіка з адведкамі ў Беларусь. У чарнобыльскай зоне ўсмяшлівыя маладзіцы падносілі зьбянтэжанаму японцу хлеб-соль (у Хірасіме так ня робяць). На прэс-канфэрэнцыі ў Менску Ашыма сказаў, што ў чарнобыльскай зоне „трэба ствараць клімат, пры якім людзі стануць гаспадарамі асабістага лёсу...” (Гэта, мабыць, нешта з далёкаўсходняй філязофіі, ня надта зразумелай нам у цэнтры Эўропы.) А першы з чарнобыльскіх прасектаў ААН прадугледжвае „стварэнне цэнтраў аказання паслугаў па развіцці малых прадпрыемстваў, падсобных гаспадарак і кааператываў. Сяляне будуць атрымліваць кансультацыі па вядзенні гаспадаркі на забруджаных тэрыторыях і па зьніжэнні ў ёй узроўню радыяцыі.

Праграму „кушайте на здароўе” прапанаваў у чарнобыльскай зоне не Лукашэнка, а рэзідэнт-каардынатар ААН у Беларусі Ніл Бунд. Ён паклапаціўся і пра здароўе дзяцей у зоне, сказаўшы, што праект прадугледжвае між іншым „паглыбленне школьных праграмаў у гэтай галіне, што ўзброіць насельніцтва неабходнай інфармацыяй па зьніжэнні рызыкаў ад уздзеяння радыяцыі”.

Дзеці сп. Бунд, зразумела, пражываюць далёка ад чарнобыльскай зоны і навуцаюцца па іншых праграмах.

Даволі празрыстыя і шчырыя заявы ды праекты ААН сьведчаць пра падрыхтоўку буйнамаштабнага эксперымэнту над беларусамі, што жывуць на атручаных тэрыторыях. Галоўная мэта міжнародных арганізацыяў тая ж, што і сатанінскага рэжыму Лукашэнка: затрымаць мільёны людзей на чарнобыльскіх землях, прымусяць іх весці сельскагаспадарчыя працы і вытвараць атручаную прадукцыю дзеля спажывання ўсім насельніцтвам краіны. Аб'яцання мэдычных цэнтраў будуць сачыць за тым, як мы будзем хварэць і паміраць. Адным словам, будзе створаны „клімат, пры якім людзі будуць гаспадарамі свайго лёсу”.

Гаспада-немцы таксама прыклалі руку да разгортвання антыгуманнага эксперымэнту. У лесе на ўскраіне Гомеля (раён Нава-Беліца) вядзецца будаўніцтва каласальнага комплексу. Агромністы 10-павярховы будынак у тры кандыгнацыі нагадвае па кампазіцыі палац Чаўшэску ў Бухарэсце. На платах будоўлі няма пашпарту – інфармацыі з назвай і парамэтрамі аб'екта, імёнамі фірмаў, замоўшчыкаў і г.д. Але людзі ведаюць, што гэта будзе радыялягічны дзіцячы Цэнтар на некалькі тысячаў пацыентаў. Будзеца на нямецкія грошы. Пераразаць чырвоную стужку прыязджала ў свой час жонка канцлера Коля. Здаецца, цудоўная справа.

Але чаму так мітусяцца начальнікі на тэрыторыі будоўлі і зачыняюць усе брамы перад носам у людзей, што набліжаюцца да будоўлі? Чаму ўвесь вобраз медычнай установы нагадвае Асьвэнцым? Адказ адназначны – рыхтуецца цэнтар „навуковых” даследаванняў над беларускімі дзецьмі. Міжнародная атаманная мафія рыхтуецца да выбуху хваробаў, выкліканых пражываннем у чарнобыльскай зоне.

Як паведаміў журналістам кіраўнік рэспубліканскага цэнтра анкапалатэгіі шчытападобнай залозы Яўген Дзямідчык, з 1986 г. па сёньняшні дзень рак шчытападобнай залозы выяўлены ў **8602** пацыентаў, зь якіх **716** дзяцей і **342** падлеткі.

■ Часовы кіраўнік місіі АБСЭ Мішэль Рывалье вымушаны быў пакінуць Беларусь 8 сакавіка. Мясцовыя ўлады адмовіліся працягнуць тэрмін ягонага візы. Вайна ценяў Лукашэнкі з эўрапейскімі бюракратамі працягваецца.

■ У Турыне падчас сваёй прэс-канферэнцыі вядомы расейскі дысідэнт 60-70-х гадоў **Уладзімер Букоўскі** сказаў пра цяперашнюю Расею: „Існуюць доказы, што шматпавярховыя дамы ў Маскве былі ўзарваныя спецслужбамі, каб выклікаць хвалу нянавісці да чачэнцаў. Вайна ў Чачэніі была скарыстаная ў палітычных мэтах, яна дазволіла Пуціну і КГБ вярнуцца да ўлады і заваяваць народны давер. Да 11 верасня яшчэ гучалі пратэсты супраць гэтых злачынстваў, але потым усё сыцішылася. Брытанскі прэм’ер-міністар асабіста прыехаў у Маскву, каб сказаць, што Расея „мае вялікі досвед барацьбы з тэрарызмам“. Гэта калясальная дурасць, улічваючы, што менавіта СССР вынайшаў сучасны тэрарызм і распаўсюдзіў яго па ўсім сьвеце праз „вызваленчыя“ арганізацыі. Я бачыў тысячы дакументаў ЦК, дзе гаварылася пра стварэнне і падрыхтоўку тэрарыстычных арганізацыяў, практычна, ва ўсім сьвеце. **Тое, што расейцы робяць у Чачэніі, гэта ня меншае злачынства, чым тое, што Мілошавіч рабіў у Косаве.** Аднак Мілошавіч цяпер у Гаазе, а Пуцін чамусьці не. Захаду зручна паводзіць сябе менавіта гэтак.

Сёння ў Эўропе больш няма дзеячоў з дзяржаўным розумам, ёсць толькі палітыкі. Я бачу падабенства паміж СССР і Эўразьвязам. У СССР уладу мелі людзі, якіх ніхто не выбіраў, яны ні за што не адказвалі. Эўрасаюз – гэта тое ж самае.”

ТРАВЕНЬ-2002

■ Адзін з самых „правых“ у Маскве Барыс Нямцоў завітаў у Менск сустрэцца з самымі „правымі“ ў Беларусі – героямі „аб’яднанай апазыцыі“ з АГП. Госьць шчыра распавёў пра правыя пляны акупацыі нашай дзяржавы іхнай дэмакратыяй. Вось толькі адзін фрагмент маналёгу нашага дабрадзея-дэмакратызатара: „Калі кажучь пра Саюз Расеі і Беларусі, чамусьці сарамліва замоўчваюць адно: ці будзе гэты саюз дэмакратычнай дзяржавай? Ці будзе у ім абаронены правы грамадзянаў, ці будзе дзейнічаць апазыцыя і што будзе з тымі апазыцыянэрамі, якія ня згодныя з палітыкай Лукашэнкі? Іх фізічна зьнішчаць? Або ўсё ж зьмірацца зь іх існаваньнем? Падобныя пытаньні нават не абмяркоўваюцца. Хаця я перакананы, што аб’яднаньне магчымае толькі на аснове дэмакратычных прынцыпаў і абароны правоў чалавека. У адваротным выпадку гэта падман. Нельга аб’яднаць Паўночную Карэю і Паўднёвую без зьмянення ладу ў Паўночнай Карэі”.

Цяжка вызначыць, чаго больш у гэтых самаўпэўненых заявах: дураты ці цьнізму. Прадстаўнік імпэрскага варварскага рэжыму шчыруе пра акупацыю Беларусі як пра вышэйшае „блага“ (вось тут ужо мае рацыю, калі успрымаць слоўца ў беларускім сэнсе). А інтэгратары з АГП задаволены слухаюць шчыраваньні, забясьпечваюць імі нашу мясцовую прэсу (якая друкуе іх, нават не суправаджаючы камэнтарамі). І сапраўды, колькі ж апантаных ідэямі маскоўскага чучэ сярод нашай „эліты“!

■ У Беларусі зноў павялічыліся тэмпы інфляцыі. Па зьвестках міністэрства статыстыкі і аналізу, у красавіку спажывецкія цэны ўзраслі на 2,9%. З пачатку году спажывецкія цэны павялічыліся на 16%, а згодна з прэгнозам Нацбанку сёлета яны павінны ўзрасьці на 20-27%.

■ Афіцыйная прапаганда рэжыму з усёй моцы нахваляе стварэнне ваенна-палітычнай структуры пад назвай ДКП – арганізацыі Дамовы аб калектыўнай бясьпеды ў складзе Расеі, Беларусі, Арменіі, Кыргызтану, Таджыкістану і Казахстану (успамінаецца легендарны аўтамабіль з раману „Залатое цяля“ пад назвай „Анцілопа гну“ са стракатай кампаніяй і з лёзунгам „эх, пракачу!“). Усе цытуюць лукашэнкавыя словы пра тое, што ДКП зьявіцца магутным цэнтрам сілы, зь якім вымушаныя будучь сур’ёзна лічыцца іншыя ваенна-палітычныя саюзы, і перш за ўсё НАТО. Вядучыя эўрапейскія СМІ, аднак, нават не заўважылі гэтую пагрозу і ніяк не паведамілі пра славетную падзею. Нават некаторыя расейскія назіральнікі назвалі ДКП прапагандыскай пустышкай. Аднак, ёсць у гэтай справе і небясьпечныя нюансы. Як заяўлена, групоўка будзе мець адзінае ваеннае камандаваньне – зразумела, ў Маскве. Ведаем, што Лукашэнка імкнецца ўвесці ў Беларусь расейскія грошы. Уласныя грошы і армія – важнейшыя атрыбуты любой дзяржавы. Што застанеца тады ад нашага сувэрэннага?

■ 23 траўня сьпіс арыштаваных Лукашэнкам дырэктароў папоўніўся яшчэ адным прозьвішчам. Супрацоўнікі ўпраўленьня па барацьбе з эканамічнымі злачынствамі МУС затрымалі дырэктара Менскага заводу ігрыстых вінаў Міхаіла Гардзея. Яму інкрымінуецца атрыманьне хабару. А 27 траўня ўзялі (таксама па абвінавачваньні ў хабарніцтве) былога старшынню Віцебскага гарвыканкаму В. Неруша.

■ Летась выйшла з друку гісторыка-дакумантальная хроніка **Случчыны „Памяць“** накладам у 5 тысячаў асобнікаў. У кнізе шмат фотаздымкаў людзей і помнікаў, сьпісы загінуўшых на вайне і ад рук расейскіх і нямецкіх акупантаў. Кнігі ляжаць у кнігарнях незапатрабаванымі. Затое ў вінна-гарэлачных аддзелах гарэлка коштам аднаго тома „Памяці“ не залежаецца.

■ У хуткім часе ў Беларусі можа быць прынята палітычнае рашэньне аб будаўніцтве атамнай электрастанцыі. Такое меркаваньне выказаў кіраўнік аб’яднанага інстытуту энэргетычных і ядзерных дасьледаваньняў „Сосны“ Нац. Акадэміі навук Беларусі **Аляксандр Міхалевіч**. Акадэміст-атамшчык спасьляўся на тое, што абсталяваньне беларускіх электрастанцыяў зношана на 60%. А да таго ж скарачэньня энэргяпастаўкі з Расеі. Вось і трэба будаваць новы Чарнобыль.

■ Адзін з галоўных прэтэндэнтаў на прыватызацыю беларускіх прадпрыемстваў нафтахіміі стаў аб’ектам рассьледаваньня ў ЗША. ФБР пачало рассьледаваць дзейнасьць расейскай газавай кампаніі „Ітэра“. Амэрыканскія адмыслоўцы шукаюць доказы паводле інфармацыі, што ў „Ітэру“ па зніжжаных цэнах перавозіліся актывы расейскай газавай маналіі „Газпрам“, якая кантралюе чвэрць сусьветных запасаў прыроднага газу. Менавіта „Ітэра“ займаецца пастаўкамі расейскага газу ў Беларусь, дзе яна збіраецца ўдзельнічаць у прыватызацыі (сярод іншага) магілёўскага „Хімвалакна“, наваполацкіх „Нафтан“ і „Паліміра“.

■ Прамаскоўская АГП папоўніліся яшчэ адным волатам палітыкі. **Васіль Старавойтаў**, герой сацпрацы і экс-старшыня калгасу „Рассвет“, прыняты ў партыю правых інтэгратораў. Апошнім часам такі ж палітычны крок зрабілі іншыя „ахвяры лукашызму“: экс-прэм’ер **Міхаіл Чыгір**, экс-рэктар БДУ **Анатоль Паўлаў**...

Валеры БУЙВАЛ

Беларускія Ведымасты

Беларускае выданьне

У супрацоўніцтве зь Беларускай Выдавецкай Таварыствам ў Амэрыцы

Рэдакцыя: Зянон Пазыняк, Галіна Палачаніна

Адрас рэдакцыі: 02-017 Warszawa, Al. Jerozolimskie 125/127

тэл./факс: (+48 22) 628 76 73